

Pisemne podsumowanie SOOŚ dla zaktualizowanego dokumentu „Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020”, stanowiącego "Project Pipeline dla sektora energetyki w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020"

Data: Wrzesień 2018

Wykonawca: Ekovert Łukasz Szkudlarek
Średzka 39/lok.1
54-001 Wrocław

Opracowano na zlecenie Ministerstwa Energii

Sfinansowano ze środków Planu Działań Pomocy Technicznej POIiŚ sektora energetyka na lata 2017-2018 w ramach POIiŚ 2014-2020

1. Wprowadzenie

Podsumowanie zostało opracowane na podstawie przepisów art. 55 ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz.U. 2017 poz. 1405), zwanej dalej ustawą OOŚ.

Zawiera informacje dotyczące wyników udziału społeczeństwa w sprawie strategicznej oceny oddziaływania a środowisko przeprowadzonej dla projektu zaktualizowanego dokumentu „Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014 – 2020”, stanowiącego "Project Pipeline dla sektora energetyki w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020" (dalej LPS 3.0).

LPS 3.0 jest elementem pomocniczym w procesie tworzenia listy projektów istotnych dla sektora energetyki, które będą mogły uzyskać dofinansowanie z funduszy UE na lata 2014 – 2020 w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko (POLiŚ). Intencją utworzenia dokumentu jest również wypełnienie warunku ex-ante nr 7.4, określonego w załączniku do Umowy Partnerstwa oraz w załączniku XI do rozporządzenia ogólnego. Warunek ten dotyczy identyfikacji odpowiedniej liczby realistycznych i zaawansowanych w przygotowaniu projektów dotyczących infrastruktury energetycznej na szczeblu krajowym, które mogą zostać sfinansowane ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego.

W efekcie przeprowadzonego postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu dokumentu w jego ostatecznej wersji uwzględniono szereg zmian wynikających z wniosków opracowanej dla niego Prognozy OOŚ, jak również zgłoszonych w toku postępowania z udziałem społeczeństwa uwag, wniosków oraz opinii.

2. Informacje o przebiegu konsultacji społecznych przeprowadzonych w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko

Projekt LPS 3.0 wraz z projektem Prognozy OOŚ dnia 9.08.2018 przesłano do zaopiniowania właściwym organom, tj. Głównemu Inspektorowi Sanitarnemu, Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska oraz Urzędowi Morskim w Słupsku i Szczecinie.

Postępowanie z udziałem społeczeństwa prowadzono w okresie 17.08.2018 - 17.09.2018. Informację o prowadzonych konsultacjach obwieszczone na stronie internetowej Ministerstwa Energii (www.gov.pl/energia/) oraz tablicy ogłoszeń. Informacja została zamieszczona także w prasie o zasięgu ogólnokrajowym (Dziennik Gazeta Prawna).

Niezbędna dokumentacja sprawy została udostępniona w siedzibie Ministerstwa Energii (ul. Krucza 36/Wspólna 6 00-522 Warszawa) oraz na stronach internetowych Ministerstwa (www.gov.pl/energia/). We wspomnianym okresie zapewniono możliwość składania uwag i wniosków zgodnie z wymogami Ustawy OOŚ.

Dnia 29.08.2018 roku w siedzibie Ministerstwa przeprowadzono spotkanie konsultacyjne, na którym zaprezentowano główne założenia projektu dokumentu oraz wnioski z prognozy OOŚ. W trakcie spotkania była możliwość wnoszenia uwag i wniosków zarówno do LPS jak i do Prognozy.

3. Ustalenia zawarte w prognozie oddziaływania na środowisko

Prognoza oddziaływania na środowisko opracowana dla LPS 3.0 ocenia potencjalny wpływ na środowisko skutków realizacji planowanych przedsięwzięć sektora energetyki oraz gazowego. Zakres i stopień szczegółowości informacji wymaganych w Prognozie został opracowany zgodnie z art. 51 ust. 1 oraz art. 52 ust. 1 i 2 ustawy OOS, z uwzględnieniem wymogów określonych w opiniach Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska oraz Państwowego Wojewódzkiego Inspektora Sanitarnego oraz Urzędów Morskich w Gdyni, Słupsku oraz Szczecinie.

Prognoza została opracowana w taki sposób, aby wnioski z przeprowadzonych analiz, propozycje łagodzenia potencjalnych oddziaływań negatywnych a także rekomendacje były przydatne na wszystkich szczeblach wdrażania projektu LPS 3.0, szczególnie dla Ministerstwa Energii oraz dla beneficjentów środków realizujących poszczególne inwestycje.

W toku prowadzonych ocen uwzględniano aktualny stan środowiska, najważniejsze problemy środowiskowe oraz identyfikację najważniejszych zagrożeń związanych z inwestycjami sektora elektroenergetycznego i gazowego. Oddzielnie przeprowadzono oceny dla etapów realizacji oraz eksploatacji.

W toku prowadzonych prac na Prognozą nie napotkano istotnych trudności związanych z dostępem do wiedzy dotyczącej aktualnego stanu środowiska, potencjalnych możliwych negatywnych oddziaływań czy sposobów minimalizacji. Utrudnieniem był jednak brak szczegółowych informacji nt. lokalizacji i szczegółowych rozwiązań technicznych poszczególnych projektów. Z uwagi na ten problem wystąpiono z prośbą o ich przekazanie do wszystkich podmiotów odpowiedzialnych za realizację poszczególnych inwestycji. Zostały one wykorzystane do stworzonej geobazy umożliwiającej identyfikację potencjalnych oddziaływań skumulowanych oraz monitorowanie wdrażania poszczególnych projektów LPS 3.0, jak również skutków ich realizacji.

W Prognozie przeanalizowano zgodność LPS z zasadą zrównoważonego rozwoju, uwzględniając zasadę konstytucyjną a także w odniesieniu do Strategii Europa 2020 oraz Agendy Zrównoważonego Rozwoju 2030. Ocena wykazała, iż projekt LPS pozwoli na wdrażanie zasad zrównoważonego rozwoju, w szczególności w zakresie wdrażania polityki środowiskowo-klimatycznej, aktywnej ochrony środowiska oraz poprawy lokalnego bezpieczeństwa energetycznego.

Przeprowadzono także szczegółową analizę w odniesieniu do uwzględniania celów i aspektów środowiskowych. LPS jako dokument pomocniczy w procesie tworzenia listy projektów z zakresu przesyłania i dystrybucji energii elektrycznej i gazu oraz rozbudowy terminala LNG z założenia jest praktyczną realizacją polityki klimatyczno-środowiskowej. Jego wdrażanie jest powiązane z zasadami wydatkowania środków w ramach POIiŚ, co pozwala stwierdzić, że przy selekcji projektów będą uwzględniane środowiskowe kryteria wyboru projektów zaproponowane w Prognozie dla POIiŚ.

Przeprowadzone analizy wykazały także zgodność LPS 3.0 z dokumentami międzynarodowymi i krajowymi a także wynikami przeprowadzonych strategicznych ocen oddziaływania na środowisko.

W Prognozie zawarte są szczegółowe oceny cząstkowe oraz ich uzasadnienie w odniesieniu do poszczególnych komponentów środowiska. Zawarto również katalog rozwiązań minimalizacji potencjalnych negatywnych oddziaływań. Oceny cząstkowe posłużyły do sporządzenia tabelarycznego bilansu oddziaływań. Z analizy wynikają wnioski wskazujące na skalę i intensywność oddziaływań grup projektów na poszczególne komponenty środowiska. Przeanalizowano oraz przedstawiono oddziaływania, których wystąpienia można się spodziewać na etapie realizacji oraz eksploatacji przedsięwzięć. Na etapie realizacji nie zidentyfikowano potencjalnych oddziaływań pozytywnych, które w znacznym stopniu pojawią się na etapie eksploatacji.

Etap realizacji będzie wiązał się z szeregiem uciążliwości zarówno dla człowieka jak i środowiska. Związane one będą z prowadzeniem prac budowlanych, powodowanych hałasem, zmianą przeznaczenia terenu oraz ograniczeniami w ciągłości pracy infrastruktury energetycznej. Najistotniejsze oddziaływania będą dotyczyć przyrody ożywionej ale także krajobrazu, powierzchni ziemi i dóbr materialnych. Spodziewane są także konflikty społeczne związane z obawą o zdrowie okolicznych mieszkańców a także spadkiem wartości nieruchomości i gruntów przez które przebiegają inwestycje. Na etapie realizacji zagrożone mogą być zabytki (poprzez degradację otaczającego krajobrazu a także możliwość zniszczenia zabytków archeologicznych). W opracowanym katalogu rozwiązań minimalizujących zawarto szereg propozycji możliwych do zastosowania, aby te oddziaływania zmniejszyć lub wyeliminować całkowicie.

Na etapie eksploatacji mogą utrzymywać się zidentyfikowane negatywne oddziaływania na florę, faunę, obszary chronione oraz powierzchnię ziemi. Zdegradowaniu ulec mogą także walory krajobrazowe oraz zabytki, stąd w ramach poszczególnych projektów należy uwzględnić właściwe działania minimalizujące lub kompensujące ten wpływ.

W przypadku modernizacji stacji i sieci elektroenergetycznych możliwa jest minimalizacja obecnie występujących oddziaływań, szczególnie w odniesieniu do ptaków, dlatego przy prawidłowej realizacji projektów, uwzględniającej przywołane w prognozie wytyczne możliwe jest także wystąpienie pozytywnych oddziaływań.

Należy pamiętać, że dla większości inwestycji zostanie przeprowadzona procedura oceny oddziaływania na środowisko i to na tym etapie dokonuje się szczegółowych rozstrzygnięć odnośnie oddziaływań negatywnych i projektowania środków łagodzących. Dlatego stwierdzone w oddziaływania lub ich brak mają charakter potencjalny, gdyż na podstawie posiadanych danych i informacji (często jedynie przybliżonych lokalizacji i braku dostępu do jakiegokolwiek dokumentacji formalnoprawnej oraz technicznej dotyczącej planowanych w ramach LPS 3.0 projektów) nie było możliwe przeprowadzenie oceny która to pozwoliłaby jednoznacznie stwierdzić lub wykluczyć oddziaływanie poszczególnych projektów lub całego dokumentu na przyrodę w tym chronioną w ramach sieci obszarów Natura 2000. W ramach przeprowadzonych prac utworzono jednak geobazę będącą też podstawą monitoringu i na podstawie analiz GIS wskazywano potencjalne konflikty w tym zakresie. Podstawowym kryterium analiz było położenie względem obszarów chronionych w tym sieci Natura 2000 utworzonych na mocy Dyrektyw Ptasiej i Siedliskowej. Jednak taka metoda oceny również obciążona jest dużym błędem, gdyż bez szczegółowych badań terenowych, trudno przewidzieć jaki jest faktyczny stan fauny i flory w bezpośrednim sąsiedztwie lokalizacji, a bez szczegółowych danych na temat przebiegu i technologii nie ma możliwości jednoznacznej oceny jakie skutki środowiskowe mogą być efektem realizacji poszczególnych projektów. Uwzględniając więc potencjalny charakter zidentyfikowanych oddziaływań negatywnych w Prognozie przeanalizowano istnienie przesłanek, o których mowa w art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

W wyniku oceny potencjalnego oddziaływania wdrażania LPS 3.0 na terytoria państw sąsiadujących, bazującej na uzyskanych danych o projektach, nie stwierdzono możliwości wystąpienia skutków na środowisko w aspekcie transgranicznym. Nie można ich jednak całkowicie wykluczyć, ponieważ projekty podlegają również uszczegółowionej ocenie na etapie uzyskiwania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Na tym etapie planowania inwestycji nie stwierdzono jednak potrzeby wdrożenia transgranicznej oceny oddziaływania na środowisko.

4. Analiza wariantowa

W Prognozie analizie poddano również rozwiązania wariantowe, o których mówi art. 51 ust.2 punkt 3 Ustawy OoŚ. Warianty alternatywne dla LPS 3.0 można analizować na następujących płaszczyznach:

1. Warianty alternatywne dokumentu jakim jest LPS w wersji 3.0, definiowane jako kolejne wcześniejsze wersje definiujące inne wykazy projektów;
2. Warianty alternatywne zapisów samego dokumentu strategicznego jakim jest LPS 3.0, sposoby zarządzania wdrażaniem projektów współfinansowanych ze środków unijnych przez Instytucje Zarządzające, Wdrażające i Pośredniczące.

Odnosnie płaszczyzny pierwszej, to wcześniejsze wersje LPS, opracowane na przestrzeni lat 2014 - 2018 można również traktować jako warianty alternatywne względem analizowanego dokumentu. Z tego punktu widzenia obecny wariant zdecydowanie redukuje ryzyko wystąpienia negatywnych oddziaływań na środowisko, choćby z uwagi na fakt wycofania się z finansowania poziomych magazynów gazu, które w prognozie zidentyfikowano jako obciążone dużym ryzykiem wystąpienia takich oddziaływań.

Zgodnie z art. 51 ust. 1 punkt 2a Ustawy OOŚ obligatoryjnym elementem jest też analiza potencjalnych zmian stanu środowiska w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu. Analizy takiej dokonano w Prognozie dla każdego z komponentów środowiska, definiując wspomniany wariant zero jako brak wdrożenia ustaleń LPS, czyli nieudzielenie wsparcia żadnemu z projektów objętych listą. Generalny wniosek z tej analizy wskazuje na przewagę skutków negatywnych związanych z czynnikami społeczno ekonomicznymi i powstaniem barier rozwojowych, w tym ograniczenia zdolności adaptacyjnych do zmian klimatu.

Druga ze wspomnianych płaszczyzn, szczególnie w kontekście przyjętej w prognozie metodyki, daje największą możliwość wskazania realnych, adekwatnych i zasadnych rekomendacji, które prowadzić będą do założonych celów czyli poprawy stopnia uwzględnienia w dokumencie zasad ochrony środowiska oraz zrównoważonego rozwoju. Dlatego we wnioskach z Prognozy zarekomendowano modyfikację zapisów samego dokumentu oraz proponując dodatkowo adekwatny i skuteczny sposób monitoringu jego wdrażania.

5. Uzasadnienie wyboru przyjętego dokumentu

Poziom szczegółowości dokumentu LPS 3.0. nie pozwala jednoznacznie stwierdzić lub wykluczyć oddziaływania poszczególnych projektów na obszary chronione w tym obszary Natura 2000. W Prognozie wskazano, że realizacja sieci energetycznych w bezpośrednim sąsiedztwie lub wewnątrz obszaru chronionego, np. w ramach sieci Natura 2000, z bardzo dużym prawdopodobieństwem będzie mieć wpływ na funkcjonowanie i cele ochrony obszaru wynikające z oczywistych skutków zajęcia terenu (likwidacja siedlisk, pogorszenie jakości siedlisk, wycinka drzew i krzewów etc.). Wykaz potencjalnych konfliktów rozpatrywanych projektów z poszczególnymi obszarowymi formami ochrony przyrody zawiera załącznik 4. Jednak brak podstawowych informacji na temat samych projektów, a także niepełna wiedza o stanie zachowania elementów biotycznych, (możliwa do uzupełniania na podstawie badań terenowych) powoduje, że ciężko przewidzieć, jak te konflikty wpłyną na populacje roślin i zwierząt. Przykładowo fakt, że przedsięwzięcie przecina „siedliskowy” obszar Natura 2000, nie musi oznaczać, że na trasie jego przebiegu znajdują się siedliska i stanowiska gatunków stanowiących przedmioty ochrony tego obszaru.

Należy jednak podkreślić, że dzięki uwzględnieniu rekomendacji w zakresie optymalizacji zapisów samego dokumentu LPS 3.0 wynikających z Prognozy, jak również opracowaniu w niej katalogu możliwych działań minimalizujących dla beneficjentów, możliwa jest szeroko pojęta minimalizacja zidentyfikowanych zgodnie z zasadą przezorności potencjalnych negatywnych oddziaływań na elementy przyrodnicze. Uwzględniając ten potencjalny charakter, który może jednak zostać zweryfikowany na etapie oceny inwestycyjnej przedsięwzięć, przeprowadzona w Prognozie analiza wskazuje istnienie przesłanek, o których mowa w art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody.

Oznacza to, że przyjęcie dokumentu jest możliwe na podstawie art. 34 ust. 1 ustawy o ochronie przyrody – jako mieszczące się w przesłance celu wynikającego z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego. Jednocześnie należy podkreślić, że po ustaleniu ostatecznych lokalizacji poszczególnych sieci realizowanych na podstawie LPS 3.0, ocena wpływu na konkretne obszary chronione w tym w ramach Natura 2000 (w tym także być może – gatunki priorytetowe) zostanie przeprowadzona in concreto jako ocena oddziaływania na środowisko dla planowanego przedsięwzięcia. Wówczas, jeśli zajdzie taka potrzeba, realizacja przedsięwzięcia będzie możliwa na podstawie art. 34 ust. 2 p. 4 ustawy o ochronie przyrody – jako mieszcząca się w przesłance celu wynikającego z koniecznych wymogów nadrzędnego interesu publicznego, po uzyskaniu opinii Komisji Europejskiej. Przesłanki te muszą być jednak każdorazowo rozważane z uwzględnieniem specyfiki konkretnych projektów w tym wskazówek braku rozwiązań alternatywnych.

W związku z powyższym należy uznać, iż zostały spełnione wszystkie wymogi ustawy OOŚ i dokument LPS 3.0 może zostać przyjęty w ostatecznym kształcie, wynikającym z uwzględnionych w ramach przeprowadzonego postępowania w sprawie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko uwag, wniosków i opinii.

W poniższych tabelach zestawiono zgłoszone w terminie prowadzonych konsultacji, tj. od 17 sierpnia do 17 września 2018r. uwagi, wnioski i opinie właściwych organów, wraz z analizą oraz stopniem ich uwzględnienia w ostatecznej wersji dokumentu LPS 3.0 i Prognozy OOŚ.

Zestawienie zgłoszonych w terminie prowadzonych konsultacji, tj. od 17 sierpnia do 17 września 2018r. uwag, wniosków i opinii do projektu dokumentu LPS 3.0 w ramach procesu udziału społeczeństwa w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko oraz opiniowania przez właściwe organy*

Grupa docelowa zgłaszająca uwagę/wniosek/opinię	Nazwa instytucji Pismo (nr, data)	Nr strony	Treść uwagi/wniosku/opinii	Uzasadnienie zgłaszającego uwagę/wniosek/opinię	Uwzględniono / Nieuwzględniono	UZASADNIENIE / UWAGI
Organ opiniujący	Główny Inspektor Sanitarny GIS-HŚ-NS-4311-00047/DS/18 22.08.2018	-	Opinia pozytywna. Brak uwag.	-	-	-
Organ opiniujący	Urząd Morski w Słupsku OW-B5-271/14-2/18/ds 29.08.2018	-	Opinia pozytywna. Brak uwag.	-	-	-
Organ opiniujący	Urząd Morski w Szczecinie OW.IV.070.049.02.18 28.08.2018	-	Opinia pozytywna. Brak uwag.	-	-	-
Organ opiniujący	Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska DOOŚ.TSOOŚ.410.7.2018.TW 13.09.2018	-	Opinia pozytywna. Brak uwag.	-	-	-
Podmiot opracowujący Prognozę OOŚ	Prognoza OOŚ	5 (LPS 3.0)	Sugeruje się odwołanie do aktualnego dokumentu jakim jest SOR zamiast do SRK 2020.	W punkcie II LPS 3.0 odwołuje się do Strategii Rozwoju Kraju 2020 z września 2012, która zastąpiona została Strategią Odpowiedzialnego Rozwoju, przyjętą w lutym 2017.	Uwzględniono	-
Podmiot opracowujący Prognozę OOŚ	Prognoza OOŚ	16 (LPS 3.0)	Zaleca się aktualizację wykazu o brakujących beneficjentów. Ponadto zaprezentowana mapa przedstawiająca liczbę zgłoszonych projektów w podziale na województwa również nie odzwierciedla liczby wszystkich projektów ujętych w LPS.	W punkcie V lista beneficjentów, którzy zgłosili projekty nie obejmuje wszystkich podmiotów wykazanych na listach projektów.	Uwzględniono	-
Podmiot opracowujący Prognozę OOŚ	Prognoza OOŚ	9 (LPS 3.0)	Pamiętać jednocześnie należy o wymogach dotyczących ochrony środowiska, w szczególności dyrektyw tzw. "siedliskowej" i "ptasiej". Z tego względu działania w zakresie budowy nowej oraz modernizacji, przebudowie i rozbudowie istniejącej już infrastruktury elektroenergetycznej należy projektować z uwzględnieniem rozwiązań minimalizujących negatywne oddziaływanie na środowisko, w szczególności ptaki. W tym celu wymaga się od beneficjentów aby np. w dokumentacji aplikacyjnej (np. studium wykonalności projektów) wskazać w jaki sposób zostały uwzględnione wytyczne „katalogu rozwiązań technicznych w zakresie ochrony ptaków przy planowaniu przebiegu linii energetycznych oraz wykonaniu konstrukcji słupów i innych elementów infrastruktury elektroenergetycznej” zawartych w opracowaniu wykonanym na zlecenie Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska pn.: „Wpływ napowietrznych sieci elektroenergetycznych średniego i wysokiego napięcia, w tym również kolejowych sieci trakcyjnych, na ptaki” (Maniakowski M., Gorczewski A,	Sugeruje się uzupełnienie punktu II "Ogólne uwarunkowania realizacji projektów w obszarze energii elektrycznej" o końcowy akapit mający na celu ujęcie również kluczowych uwarunkowań środowiskowych w tym obszarze.	Uwzględniono	-

Grupa docelowa zgłaszająca uwagę/wniosek/opinię	Nazwa instytucji Pismo (nr, data)	Nr strony	Treść uwagi/wniosku/opinii	Uzasadnienie zgłaszającego uwagę/wniosek/opinię	Uwzględniono / Nieuwzględniono	UZASADNIENIE / UWAGI
			<p>Kaługa I., Kostusch K., Skakuj M., Wronka-Tomulewicz M., Wuczyński A., Zblewska M., Warszawa 2013 r.).</p> <p>Dla przedsięwzięć polegających na budowie nowej infrastruktury, priorytetem powinna być szczegółowa analiza wariantów lokalizacji przedsięwzięć jeszcze na etapie planowania, jeśli to możliwe omijająca obszary chronione, cenne siedliska przyrodnicze, korytarze ekologiczne i uwzględniająca oddziaływania skumulowane z innymi istniejącymi lub planowanymi przedsięwzięciami. Zaleca się wykorzystanie nowoczesnych narzędzi wspierających podejmowanie decyzji tzw. decision support system na etapie podejmowania decyzji o lokalizacji inwestycji. Wykorzystanie Systemów Informacji Geograficznej (GIS) oraz analityki biznesowej pozwala na integrację informacji przestrzennej i nie przestrzennej w celu optymalnej lokalizacji inwestycji. Analizy takie (ocena wstępna) wraz z opinią przyrodniczą powinny stanowić element studium wykonalności każdego z dofinansowanych projektów.</p>			
Podmiot opracowujący Prognozę OOŚ	Prognoza OOŚ	14 (LPS 3.0)	<p>Poza wspomnianymi wcześniej aspektami nowe i modernizowane sieci przesyłowe gazu oraz pozostała infrastruktura w kontekście potencjalnych oddziaływań na środowisko bardzo często stanowią istotny czynnik konfliktogenny z społecznościami lokalnymi o NGO w zakresie poczucia bezpieczeństwa. Dlatego beneficjenci powinni dążyć do włączenia ich w proces decyzyjny już na etapie przedprojektowym, minimalizując tym samym ich obawy. Proces konsultacji powinien być transparentny, a mieszkańcy informowani o wszystkich jego etapach. W wielu wypadkach pozwoli to uniknąć kosztów i opóźnień generowanych późniejszymi sytuacjami konfliktowymi.</p>	<p>Sugeruje się uzupełnienie punktu III "Ogólne uwarunkowania realizacji projektów inwestycyjnych sektora gazowego" w celu ujęcia również kluczowych uwarunkowań środowiskowych w tym obszarze.</p>	Uwzględniono	-
Beneficjenci	Enea Operator	22 (LPS 3.0)	<p>Poz. 23, projekt pn. „Budowa stacji 110/15 kV Skwierzyna II w celu umożliwienia rozwoju energetyki odnawialnej” - nieprawidłowa kwota dofinansowania</p>	<p>W fiszce złożonej w dniu 15 grudnia 2017 r. wartość dofinansowania została podana w ujęciu procentowym na poziomie 85%, co jest limitem wynikającym ze Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych POLiŚ. Zgodnie z uwagą ME z dnia 23 marca 2018 r. wartość procentowa została skorygowana i ujęta w min PLN (16,2 mln PLN) tj. na poziomie 85% kosztów kwalifikowanych projektu. Skorygowana fiszka projektowa została przekazana pismem z dnia 27 marca 2018 r. Jednocześnie należy podkreślić, że w przypadku pozytywnej identyfikacji złożonego w ramach aktualizacji LPS projektu rzeczywista wartość dotacji zostanie obliczona dopiero na etapie sporządzania właściwego wniosku o dofinansowanie.</p>	Uwzględniono	-
Beneficjenci	Enea Operator	26 (LPS 3.0)	<p>Poz. 59, projekt pn. „Modernizacja stacji 110/15 kV Warszów w celu zwiększenia bezpieczeństwa dostaw</p>	<p>W fiszce złożonej w dniu 15 grudnia 2017 r. wartość dofinansowania została podana w ujęciu procentowym</p>	Uwzględniono	-

Grupa docelowa zgłaszająca uwagę/wniosek/opinię	Nazwa instytucji Pismo (nr, data)	Nr strony	Treść uwagi/wniosku/opinii	Uzasadnienie zgłaszającego uwagę/wniosek/opinię	Uwzględniono / Nieuwzględniono	UZASADNIENIE / UWAGI
			energii elektrycznej” - nieprawidłowa kwota dofinansowania	na poziomie 85%, co jest limitem wynikającym ze Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych POIiS. Zgodnie z uwagą ME z dnia 23 marca 2018 r. wartość procentowa została skorygowana i ujęta w min PLN (8,2 min PLN) tj. na poziomie 85% kosztów kwalifikowanych projektu. Skorygowana fiszka projektowa została przekazana pismem z dnia 27 marca 2018 r. Jednocześnie należy podkreślić, że w przypadku pozytywnej identyfikacji złożonego w ramach aktualizacji LPS projektu rzeczywista wartość dotacji zostanie obliczona dopiero na etapie sporządzania właściwego wniosku o dofinansowanie.		
Beneficjenci	Enea Operator	26 (LPS 3.0)	Poz. 74, projekt pn. „Przebudowa stacji 110/15 kV Żur w celu zwiększenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej” - nieprawidłowa kwota dofinansowania	W fiszce złożonej w dniu 15 grudnia 2017 r. wartość dofinansowania została podana w ujęciu procentowym na poziomie 85%, co jest limitem wynikającym ze Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych POIiS. Zgodnie z uwagą ME z dnia 23 marca 2018 r. wartość procentowa została skorygowana i ujęta w min PLN (6,5 min PLN) tj. na poziomie 85% kosztów kwalifikowanych projektu. Skorygowana fiszka projektowa została przekazana pismem z dnia 27 marca 2018 r. Jednocześnie należy podkreślić, że w przypadku pozytywnej identyfikacji złożonego w ramach aktualizacji LPS projektu rzeczywista wartość dotacji zostanie obliczona dopiero na etapie sporządzania właściwego wniosku o dofinansowanie.	Uwzględniono	-
Beneficjenci	Enea Operator	27 (LPS 3.0)	Poz. 75, projekt pn. „Przebudowa stacji 110/15/6 kV Poznań HCP w celu zwiększenia bezpieczeństwa dostaw energii elektrycznej dla aglomeracji poznańskiej” - nieprawidłowa kwota dofinansowania	W fiszce złożonej w dniu 15 grudnia 2017 r. wartość dofinansowania została podana w ujęciu procentowym na poziomie 85%, co jest limitem wynikającym ze Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych POIiS. Zgodnie z uwagą ME z dnia 23 marca 2018 r. wartość procentowa została skorygowana i ujęta w min PLN (10,2 min PLN) tj. na poziomie 85% kosztów kwalifikowanych projektu. Skorygowana fiszka projektowa została przekazana pismem z dnia 27 marca 2018 r. Jednocześnie należy podkreślić, że w przypadku pozytywnej identyfikacji złożonego w ramach aktualizacji LPS projektu rzeczywista wartość dotacji zostanie obliczona dopiero na etapie sporządzania właściwego wniosku o dofinansowanie.	Uwzględniono	-
Beneficjenci	Enea Operator	41-46 (LPS 3.0)	Nieprawidłowo wskazano numery działów/poddziałów dla części projektów umieszczonych na Liście projektów niezidentyfikowanych w ramach naboru fiszek w 2016 r. - sektor elektroenergetyki	-	Uwzględniono	-

Zestawienie zgłoszonych w terminie prowadzonych konsultacji, tj. od 17 sierpnia do 17 września 2018r. uwag, wniosków i opinii do projektu prognozy oddziaływania na środowisko w ramach procesu udziału społeczeństwa w strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko oraz opiniowania przez właściwe organy*

Grupa docelowa zgłaszająca uwagę/wniosek/opinię	Nazwa instytucji Pismo (nr, data)	Nr strony	Treść uwagi/wniosku/opinii	Uzasadnienie zgłaszającego uwagę/wniosek/opinię	Uwzględniono / Nieuwzględniono	UZASADNIENIE / UWAGI
Organ opiniujący	Główny Inspektor Sanitarny GIS-HŚ-NS-4311-00047/DS/18 22.08.2018		brak	-	-	-
Organ opiniujący	Urząd Morski w Słupsku OW-B5-271/14-2/18/ds 29.08.2018		brak	-	-	-
Organ opiniujący	Urząd Morski w Szczecinie OW.IV.070.049.02.18 28.08.2018		brak	-	-	-
Organ opiniujący	Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska DOOŚ.TSOOŚ.410.7.2018.TW 13.09.2018		<p>Lista Projektów Strategicznych dla projektów infrastruktury energetycznej POIIŚ 2014-2020, wersja 3.0 (dalej jako LPS) została przedstawiona jako jednolity dokument i stanowi modyfikację poprzednich jej wersji. Zgodnie z informacjami przedstawionymi w LPS (str. 18), na potrzeby sporządzenia kolejnej wersji dokumentu przeprowadzono aktualizację, obejmującą wyłącznie sektor elektroenergetyki, w wyniku której:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 78 projektów usunięto z dotychczasowej wersji dokumentu, - 88 wprowadzono na listę projektów przewidzianych do realizacji. <p>Wprowadzane projekty to przedsięwzięcia z kategorii przesył energii elektrycznej i dystrybucja energii elektrycznej, polegające na budowie lub modernizacji linii elektroenergetycznych oraz stacji elektroenergetycznych. Projekty zlokalizowano w każdym z województw, w liczbie od 1 do 12. Ich położenie wskazano głównie poprzez określenie miejscowości, początku i końca planowanej do budowy lub modernizacji linii elektroenergetycznej. W przypadku stacji elektroenergetycznych lokalizację określono poprzez podanie miejscowości, w której dojdzie do realizacji projektu.</p> <p>W Projekcie prognozy oddziaływania na środowisko dla zaktualizowanego dokumentu „Lista Projektów Strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014 - 2020”, stanowiącego Project Pipeline dla sektora energetyki w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020” (dalej jako Prognoza), w zakresie informacji o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami, stwierdzono (str. 4, ostatni akapit), że aktualny projekt LPS „przedstawia listę projektów dla sektora elektroenergetyki (63 - projekty zidentyfikowane, 37 - projekty niezidentyfikowane) oraz dla sektora gazu (28 - projekty zidentyfikowane, 67 - projekty niezidentyfikowane). Przywołane zdanie błędnie opisuje zakres projektu dokumentu poddawanego strategicznej ocenie oddziaływania na środowisko, ponieważ nie obejmuje 88 przedsięwzięć z sektora energetyki wprowadzonych w ramach aktualizacji.”</p> <p>Prognozę przygotowano według założenia, że poziom szczegółowości LPS odpowiada ogólnym strategiom i politykom, które sprowadzają się do wskazania ram i kierunków rozwoju różnych</p>		Nieuwzględniono	Zgodnie z podpisaną z firmą ekover umową ocenę w przedmiotowej Prognozie podlegał projekt LPS w wersji 3.0, przekazany w formie elektronicznej pod koniec lipca 2018 roku. W projekcie tym w tabelach na stronach 20 - 66 znajduje się lista projektów zgłoszonych do LPS przez beneficjentów w ilości takiej jak przytoczono na str. 4 Prognozy.
			Prognozę przygotowano według założenia, że poziom szczegółowości LPS odpowiada ogólnym strategiom i politykom, które sprowadzają się do wskazania ram i kierunków rozwoju różnych		Nieuwzględniono	Umowa na przygotowanie Prognozy OOS dla LPS z firmą ekover podpisana została pod koniec czerwca

Grupa docelowa zgłaszająca uwagę/wniosek/opinię	Nazwa instytucji Pismo (nr, data)	Nr strony	Treść uwagi/wniosku/opinii	Uzasadnienie zgłaszającego uwagę/wniosek/opinię	Uwzględniono / Nieuwzględniono	UZASADNIENIE / UWAGI
			<p>procesów w sferze społecznej, gospodarczej, prawnej oraz środowiskowej. Przyjęto również, że w przypadku LPS odpowiednie będzie postępowanie ocenowe, w którym najważniejszą rolę odegra identyfikacja celów samego dokumentu, skutków ich realizacji i ocena czy kwestie środowiskowe zostały w nich należycie ujęte (str. 4). Dodatkowo wskazano, że „każda z tych inwestycji [ujętych w LPS] będzie poddana procedurze oceny oddziaływania na środowisko (inwestycyjnej) na odpowiednim etapie realizacji. To na tym etapie będą mogły być oceniane faktyczne oddziaływania, a co za tym idzie projektowane szczegółowe rozwiązania minimalizujące”, a także że „wzięto przy tym pod uwagę zapis artykułu 5.2 Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady nr 2001/42/WE z dnia 27 czerwca 2001 r. w sprawie oceny wpływu niektórych planów i programów na środowisko o konieczności unikania powielania oceny” (str. 5).</p> <p>Powyższe ustalenia doprowadziły do przygotowania Prognozy, która nie przystaje w pełni do poziomu szczegółowości ocenianego dokumentu, konieczność uwzględnienia którego wskazano w uzgodnieniu Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska z dnia 9 kwietnia 2018 r., znak: DOOŚ.TSOOŚ.411.3.2018.JP. O ile w Prognozie opisano ogólnie część oddziaływań powodowanych przez przedsięwzięcia ujęte w LPS, to zupełnie nie wprowadzono kontekstu lokalizacyjnego, mimo że wykonanie analiz z jego uwzględnieniem było możliwe.</p>			<p>2018. Zgodnie z nią Wykonawca zobowiązany został do przedłożenia wersji do konsultacji społecznych w terminie 40 dni od jej podpisania, przy czym określony w przetargu harmonogram zakładał pierwsze 10 dni na opracowanie i przyjęcie raportu metodologicznego. Zatem na opracowanie prognozy przeznaczono 30 dni kalendarzowych. W tym okresie (niezwłocznie po podpisaniu umowy, tj. w dniach 27-28 czerwca), wykonawca wystąpił do wszystkich beneficjentów o uszczegółowienie danych w zakresie zgłoszonych projektów. Ministerstwo Energii nie mogło bowiem przekazać bardziej szczegółowych danych niż te zamieszczone w LPS, (w którym lokalizacja projektów określona była jedynie na poziomie województwa) z uwagi na fakt, iż nie były to dane publiczne. Brak dokładnych informacji o lokalizacji przedsięwzięć zgłaszany był jako jeden z istotnych problemów, już na etapie przetargowym, wobec czego w pytaniach i odpowiedziach do przetargu zawarto następujące wyjaśnienie: "Zamawiający nie może przekazać opisu planowanych przedsięwzięć z uwagi na fakt, że dane zawarte w fiskach projektowych złożonych przez Wnioskodawców nie stanowią informacji publicznej zgodnie z art. 37 ust. 6 ustawy o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020. Zamawiający zakłada, że pozyskanie przedmiotowych opisów przez Wykonawcę będzie możliwe bezpośrednio od Wnioskodawców, przy czym, w przypadku braku udostępnienia danego opisu przez Wnioskodawcę, analiza powinna uwzględniać tylko informację projektową zawartą w dokumencie, dla którego sporządzana jest prognoza oddziaływania na środowisko." Powyższe Wykonawcy byli obowiązani uwzględnić w składanej ofercie, a wybrany wykonawca w przygotowanej metodyce oceny (czyli raporcie metodologicznym). Zgodnie z informacjami Wykonawcy zwrot ankiet w czasie umożliwiającym uwzględnienie ich w wynikach ocen w Prognozie (tj. do około 05.07) objął jedynie 6 z 23 beneficjentów. W sumie w terminie umożliwiającym uwzględnienie wyników analiz lokalizacji w prognozie zespół opracowujący Prognozę znał lokalizację ok. 30 projektów z łącznej liczby 300 projektów zgłoszonych do LPS. Podkreślenia wymaga fakt, że niektórzy beneficjenci</p>

Grupa docelowa zgłaszająca uwagę/wniosek/opinię	Nazwa instytucji Pismo (nr, data)	Nr strony	Treść uwagi/wniosku/opinii	Uzasadnienie zgłaszającego uwagę/wniosek/opinię	Uwzględniono / Nieuwzględniono	UZASADNIENIE / UWAGI
						<p>dotąd nie przekazali danych o zgłoszonych projektach.</p> <p>Z tego powodu na tym etapie Prognozy wykonanie szczegółowych analiz uwzględniających lokalizację przedsięwzięć nie było możliwe. Z kolei wyciąganie wniosków na temat całego dokumentu na próbie mniejszej niż 10% całości należało uznać za błędne metodycznie. Z tego względu uzgodniono, aby w analizach prowadzonych w ramach Prognozy OOS wykorzystać opisane wcześniej założenie metodyczne, oceniając projekty w oparciu o ich typ, a nie lokalizację. Jednocześnie jeszcze raz trzeba podkreślić, że Ministerstwo Energii po konsultacji z wykonawcą Prognozy zgodziło się przyjąć na siebie szczegółowe warunki monitoringu a wpływające z opóźnieniem dane szczegółowe planowano wykorzystać w analizach przestrzennych w zaprojektowanej geobazie mającej przede wszystkim służyć monitoringowi prognozowanych oddziaływań. Podkreślenia wymaga również fakt, iż Ministerstwo Energii nie posiada materiałów źródłowych odnośnie lokalizacji przedsięwzięć ocenianych w ramach Prognozy dla LPS 1.3, co dodatkowo utrudniło uwzględnienie tych danych w pracach nad prognozą dla LPS 3.0.</p>
			<p>LPS przewiduje przedsięwzięcia, które można przypisać do jednej z czterech kategorii:</p> <ul style="list-style-type: none"> - inwestycje liniowe o wstępnie określonej lokalizacji - planowane budowy, - inwestycje liniowe o znanej lokalizacji - modernizacje/przebudowy/rozbudowy, - inwestycje punktowe o wstępnie określonej lokalizacji - planowane budowy, - inwestycje punktowe o znanej lokalizacji - modernizacje/przebudowy /rozbudowy. <p>Powyższe rozróżnienie umożliwia wyspecyfikowanie oddziaływań i zagrożeń, a następnie zaproponowanie adekwatnych metod ich minimalizacji, w odniesieniu do wskazanych kategorii przedsięwzięć odmiennych pod względem skali oraz rodzajów oddziaływań (budowy vs. modernizacje i obiekty liniowe vs. punktowe), a także możliwego do zastosowania poziomu szczegółowości oceny. Podkreślenia też wymaga, że część przedsięwzięć polega na modernizacji obiektów istniejących, czyli pod względem przestrzennym jednoznacznie określonych. Warto wspomnieć, że autorzy Prognozy dysponowali ponadto uszczegółowieniami dotyczącymi około połowy przedsięwzięć, uzyskanymi w ramach prac nad Prognozą (str. 10). W celu uzyskania brakujących informacji zwrócono się do beneficjentów „o przekazanie danych pozwalających na przeprowadzenie szczegółowych analiz. Odpowiedź w tym zakresie okazała się być jednak niewystarczająca, gdyż w okresie przygotowania prognozy informacje przekazała mniej niż połowa beneficjentów” (str. 10). Przedstawione w powyższym cytacie wyjaśnienie, nie uzasadnia zaniechania szczegółowych analiz. Możliwe było wykorzystanie bardziej szczegółowych danych, pochodzących z dostępnych źródeł, celem przeprowadzenia pełniejszych analiz w zakresie oddziaływania założeń dokumentu na przyrodnicze komponenty środowiska. Warto zauważyć, że Prognoza LPS „tworzona była w oparciu o składane przez beneficjentów fiszki projektowe, które nie są załącznikiem do ocenianego dokumentu” (str. 5). Również te dane należało wykorzystać</p>	<p>Uwzględniono częściowo</p>	<p>Do oceny oddziaływań w Prognozie zastosowano podział na grupy projektów i wyspecyfikowano ich oddziaływania i zagrożenia, a następnie zaproponowano adekwatne metody ich minimalizacji. Jak wskazano wcześniej brak dostępu do danych o lokalizacji uniemożliwia prowadzenie analiz w oparciu o zaproponowany podział. Wyjaśnienia wymaga również przytoczony fragment Prognozy, gdyż wskazany cytat odnosi się do dokumentu LPS a nie Prognozy. Autorzy prognozy nie mieli do dyspozycji fiszek projektowych, a jedynie informacje zgromadzone w tabelach LPS.</p>	

Grupa docelowa zgłaszająca uwagę/wniosek/opinię	Nazwa instytucji Pismo (nr, data)	Nr strony	Treść uwagi/wniosku/opinii	Uzasadnienie zgłaszającego uwagę/wniosek/opinię	Uwzględniono / Nieuwzględniono	UZASADNIENIE / UWAGI
			<p>definiując przedmiot strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.</p> <p>Z uwagi na powyższe, zastosowanie modelu oceny przyjmowanego dla polityk było uzasadnione jedynie w odniesieniu do części projektów, tych o nieuprawdopodobnionej lokalizacji. W stosunku do obiektów o znanym położeniu, zasadne jest doprecyzowanie oceny wpływu na środowisko, szczególnie w kontekście skutków dla siedlisk i gatunków stanowiących przedmiot ochrony obszarów Natura 2000. Należy podkreślić, że brak znajomości lokalizacji przedsięwzięć skutkuje m.in. brakiem wiedzy, z jakimi obszarami chronionymi będą kolidować inwestycje, planowane w ramach LPS. W ramach oceny winna zostać przeprowadzona analiza wpływu na formy ochrony przyrody. Oddziaływanie to powinno zostać ocenione z uwzględnieniem zakazów i celów ochrony poszczególnych form ochrony przyrody, które zostały ustanowione w stosownych aktach prawnych powołujących poszczególne formy ochrony przyrody oraz w aktach prawnych ustanawiających plany ochrony, zadania ochronne oraz plany zadań ochronnych, W analizach należy uwzględnić również informacje z aktualnych standardowych formularzy danych (SDF). Taki poziom szczegółowości analiz powinien dotyczyć form ochrony przyrody, powoływanych przez organy szczebla krajowego i regionalnego, tj. parków narodowych, rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych, obszarów chronionego krajobrazów oraz obszarów sieci Natura 2000. Ingerencja w obszary objęte ochroną musi być uzasadniona w sposób szczegółowy i niebudzący żadnych wątpliwości. Podkreślenia bowiem wymaga, że zgodnie z art. 55 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2017 r. poz. 1405, ze zm.) - dalej jako ustawa o oś - projekt dokumentu nie może zostać przyjęty, o ile nie zachodzą przesłanki, o których mowa w art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, jeżeli ze strategicznej oceny oddziaływania na środowisko wynika, że może on znacząco negatywnie oddziaływać na obszar Natura 2000.</p> <p>W przedstawionej Prognozie kwestia ewentualnego znaczącego negatywnego oddziaływania LPS na obszary sieci Natura 2000 nie została rozstrzygnięta. Wynika to m.in. z informacji przedstawionych w Prognozie na str. 32. W rozdziale „3.1,3 Ocena oddziaływań LPS na różnorodność biologiczną (zwierzęta, rośliny oraz obszary chronione)”, gdzie wskazano, że „Realizacja projektów przedsięwzięć zawartych w LPS wiązać się będzie z wystąpieniem szeregu negatywnych oddziaływań zarówno na obszary chronione jak i gatunki roślin, zwierząt i grzybów oraz siedliska i korzyści ekologiczne. Ze względu na nieznaną lokalizację większości planowanych przedsięwzięć, nie ma możliwości przeprowadzenia na tym etapie bardziej szczegółowych analiz. ” W praktyce oznacza to przeniesienie analizy w tym zakresie również na etap wydawania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach dla konkretnych przedsięwzięć lub na procedurę oceny oddziaływania przedsięwzięcia na obszar Natura 2000. Rozwiązanie takie nie jest akceptowalne w związku z przywołanym wyżej art. 55 ust. 2 ustawy o oś. Ponadto w przypadku zidentyfikowania inwestycji, która będzie oddziaływała znacząco na te obszary, konieczna jest analiza przesłanek, o których mowa w art. 34 ustawy o ochronie przyrody, w tym wskazanie propozycji działań kompensujących. W przypadku konieczności zastosowania przedmiotowej kompensacji, dotyczyć ona musi wyłącznie tych działań, które wiążą się z naprawą szkodliwego wpływu na przedmioty i cele ochrony obszaru sieci Natura 2000, objęte znaczącym negatywnym oddziaływaniem. Jednocześnie należy podkreślić, że dla części inwestycji zawartych w LPS, dla których uzyskano już decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach lub opracowano raporty o oddziaływaniu przedsięwzięcia na środowisko, została już rozstrzygnięta lub przeanalizowana kwestia czy dana inwestycja może znacząco negatywnie oddziaływać na obszary sieci Natura 2000. W związku z powyższym zasadne jest przeanalizowanie oddziaływania przedmiotowego dokumentu na obszary Natura 2000, z uwzględnieniem zapisów wydanych decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach</p>	<p>Uwzględniono częściowo</p>	<p>Przyjęty w prognozie model oceny, biorąc pod uwagę stan wiedzy o zgłoszonych projektach w trakcie jej opracowywania był jedynym możliwym do zastosowania. Z tego powodu też tak duży nacisk położono na etap monitoringu skutków realizacji dokumentu.</p> <p>Obecnie posiadane dane pozyskane od beneficjentów i zaimplementowane w geobazie pozwalają na identyfikację potencjalnych konfliktów z siecią obszarów chronionych i możliwe ich kumulacje, dlatego o taką analizę uzupełniono Prognozę.</p> <p>Podkreślić jednak należy, iż w posiadanych danych brak jest szczegółowych informacji o technologii prowadzenia przedsięwzięć, które umożliwiłyby jednoznaczne i precyzyjne określenie zasięgu oddziaływań, a tym samym istotności oddziaływania na te obszary. W przypadku sieci przesyłowych nie ma tak istotnych informacji, jak lokalizacja infrastruktury sieci – np. słupów czy ich parametrów jak np. wysokość. Analiza na tym poziomie szczegółowości możliwa jest jedynie na etapie inwestycyjnej oceny oddziaływania na środowisko.</p>	

Grupa docelowa zgłaszająca uwagę/wniosek/opinię	Nazwa instytucji Pismo (nr, data)	Nr strony	Treść uwagi/wniosku/opinii	Uzasadnienie zgłaszającego uwagę/wniosek/opinię	Uwzględniono / Nieuwzględniono	UZASADNIENIE / UWAGI
			<p>oraz wszystkich dostępnych dokumentów pozwalających zidentyfikować możliwy wpływ. Przy analizach dotyczących obszarów Natura 2000, koniecznym jest wskazanie nie tylko samego negatywnego charakteru oddziaływań na przedmioty ochrony obszarów Natura 2000, ale również określenia, czy są one znaczące. W rozumieniu ustawy ooś, znaczące negatywne oddziaływanie na obszar Natura 2000 definiuje się jako oddziaływanie na cele ochrony obszaru Natura 2000, w tym w szczególności działania, które pogarszają stan siedlisk przyrodniczych lub siedlisk gatunków roślin i zwierząt, dla których ochrony wyznaczono obszar Natura 2000, wpływają znacząco negatywnie na gatunki, dla których ochrony został wyznaczony obszar lub pogarszają integralność obszaru oraz jego powiązania z innymi obszarami (art. 3 ust. 1 pkt 17 ustawy ooś).</p>			
			<p>Wobec powyższego, wskazane jest uzupełnienie oceny wpływu LPS na środowisko w wyżej opisanym zakresie, z uwzględnieniem wiedzy o lokalizacji przedsięwzięć. Przygotowane uzupełnienia powinny opisywać wszelkie możliwe do identyfikacji na tym etapie oddziaływania oraz rozstrzygać w zakresie wpływu na obszary Natura 2000. Po dokonaniu analiz przestrzennych, zasadne jest uzupełnienie treści określonych w art. 51 ustawy ooś, w tym m.in. o:</p> <ul style="list-style-type: none"> - stanie środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem, - istniejących problemach ochrony środowiska istotnych z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczących obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody, - transgranicznym oddziaływaniu na środowisko, - przewidywanych znaczących oddziaływaniach, w tym oddziaływaniach bezpośrednich, pośrednich, wtórnych, skumulowanych, krótkoterminowych, średnioterminowych i długoterminowych, stałych i chwilowych oraz pozytywnych i negatywnych (niezbędne jest przedstawienie oddziaływań skumulowanych z uwzględnieniem oddziaływań wynikających z zasadniczej części LPS; należy podkreślić, że w obecnej wersji Prognozy brak takich analiz). 		Uwzględniono częściowo	Powyższe elementy, w stopniu w jakim umożliwiły to posiadane dane przeanalizowano Prognozie i załączniku, o który uzupełniono Prognozę.
			<p>Opis przewidywanych znaczących oddziaływań, w stosunku do przyrodniczych komponentów środowiska, jest niewystarczający. Dokonano zbiorczej oceny możliwego oddziaływania na poszczególne grupy zwierząt, głównie na poziomie gromady, niemal zupełnie pomijając wpływ na florę. Nomenklatura zastosowana w tabelach nr 5 oraz 6 (str. 73-75) nie pozwala w sposób jednoznaczny zweryfikować, czy przewidywane oddziaływanie będzie znaczące czy nie. Ponadto rodzaje oddziaływań przypisane poszczególnym komponentom środowiska, wskazane w ww. tabelach tj. negatywne, które mogą mieć istotną skalę; negatywne o znikomej skali lub których wystąpienie jest potencjalne; brak zidentyfikowanych oddziaływań; pozytywne o znikomej skali lub których wystąpienie jest potencjalne; pozytywne, które mogą wpłynąć na poprawę stanu środowiska lub zmniejszenie istniejących oddziaływań, nie zostały szczegółowo uzasadnione, dlatego też przyporządkowanie oddziaływań jest trudne do zweryfikowania.</p> <p>W Prognozie brakuje także propozycji działań mających na celu kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, wynikających z realizacji zapisów LPS. Powyższe prowadzi do niewypełnienia wskazań, co do zakresu Prognozy, wynikających z art. 51 ust. 2 pkt, 3 lit. a ustawy ooś, tj. przedstawienia rozwiązań mających „na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru. Brak założeń dotyczących kompensacji przyrodniczej należy bezwzględnie uzupełnić. W innym wypadku nie będzie możliwe przyjęcie dokumentu, w którym nie wykluczono braku znaczącego negatywnego oddziaływania na obszar Natura 2000 i jednocześnie nie wskazano sposobu spełnia przesłanek, warunkujących zgodę na takie oddziaływanie. Warto zauważyć, że obowiązek odpowiedniej kompensacji szkód w środowisku nie dotyczy jedynie negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000. W odniesieniu do innych walorów</p>		Uwzględniono	W załączniku, o który uzupełniono Prognozę przeanalizowano przedsięwzięcia zgłoszone do LPS 3.0 w kontekście najistotniejszych recypientów oddziaływań odnosząc się do zebranych danych o lokalizacji, charakterze i etapie realizacji przedsięwzięć, odwołując się do m. możliwych działań minimalizujących. Pod tym kątem zweryfikowano i uszczegółowiono katalog możliwych działań minimalizujących oraz uwzględniono założenia w zakresie kompensacji.

Grupa docelowa zgłaszająca uwagę/wniosek/opinię	Nazwa instytucji Pismo (nr, data)	Nr strony	Treść uwagi/wniosku/opinii	Uzasadnienie zgłaszającego uwagę/wniosek/opinię	Uwzględniono / Nieuwzględniono	UZASADNIENIE / UWAGI
			przyrodniczych zastosowanie znajduje art. 75 ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (Dz.U. z 2018 r. poz. 788, ze zm.).			
			<p>Odnosząc się do wskazania napotkanych trudności, wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy, zaznaczenia wymaga, że w przypadku:</p> <ul style="list-style-type: none"> - braku wiedzy o tym, na jakim etapie inwestycyjnym są poszczególne przedsięwzięcia, co utrudniło selekcję projektów, które należy poddać ocenie - wskazane jest uwzględnienie informacji o przedsięwzięciach ujętych w LPS, dla których wydano decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach; - braku wiedzy czy dane przedsięwzięcie będzie faktycznie zrealizowane w przypadku braku dofinansowania oraz jak ten fakt wpłynie na deklarowany termin jego realizacji, co utrudnia ocenę możliwości oceny ryzyka kumulacji oddziaływań w czasie - należy przyjąć, iż wszystkie inwestycje wskazane w LPS mogą zostać zrealizowane; przy ocenie ważnym jest, aby rozpatrywać oddziaływanie wynikające z realizacji dokumentu, w wersji najmniej korzystnej dla środowiska. 		Uwzględniono	Przekazywane przez beneficjentów dane zawierały informację o posiadaniu lub nie decyzji środowiskowej dla przedsięwzięcia, co pozwoliło uwzględnić ten czynnik w analizie przestrzennej wykonanej na potrzeby uzupełnienia prognozy.
			poprawy wymaga błędny wniosek, według którego „brak podejmowania inwestycji przewidzianych w LPS pozwoli na uniknięcie antropogenizacji terenów otwartych i nie zostaną świadczone przez nie usługi środowiskowe” (str. 54 Prognozy), ponieważ znaczna część planowanych inwestycji to zmiany istniejących obiektów, których realizacji nie wpłynie na stopień antropogenizacji; ponadto usługi ekosystemowe, w miejscach do których nie dojdzie do realizacji inwestycji, będą świadczone, lecz w odmienny, niż wynikający z LPS, sposób;		Uwzględniono	
			uzupełnienia wymaga treść dotycząca wód, w zakresie rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację negatywnych oddziaływań (str. 48 Prognozy), ponieważ przedstawiony opis w ogóle nie odnosi się do tematu, którego powinien dotyczyć i w sposób nieuzasadniony kwestia ta przekierowywana jest na etap oceny oddziaływania przedsięwzięć na środowisko (podobne przekierowanie znajduje się na str. 77); konieczne jest przedstawienie propozycji omawiających rozwiązania, mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację negatywnych oddziaływań;		Uwzględniono	Możliwe rozwiązania uwzględniono w katalogu rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację negatywnych oddziaływań
			korekty wymagają nieuprawnione, generalne wnioski opisane w „bilansie oddziaływań”, rozpoczynające się od słów „Największa intensywność negatywnego oddziaływania będzie dotyczyła flory, fauny, obszarów o wysokiej wartości przyrodniczej. (str. 72 Prognozy), ponieważ trzeba mieć na uwadze, że Prognoza nie zawiera analiz przestrzennych oraz pomija odmienną oddziaływań wynikających ze zmian istniejących obiektów oraz oddziaływań związanych z realizacją nowych przedsięwzięć; wskazane jest uzupełnienie propozycji monitoringu w postaci tzw. „geobazy” (str. 84, 85 i 101-103 Prognozy) o parametry dotyczące wpływu na środowisko, ponieważ zaproponowana struktura bazy danych obejmuje tylko cechy techniczne i lokalizacyjne poszczególnych przedsięwzięć;		Uwzględniono	Skorygowano wnioski z bilansie oddziaływań w oparciu o wyniki analizy przestrzennej.
			zdanie przywołane na str. 48 Prognozy mówiące, że „większość projektów ujętych w ramach LPS kwalifikuje się jako przedsięwzięcia mogące oddziaływać na środowisko” nie jest spójne z informacją zamieszczoną na jej str. 5 według której „każda z tych inwestycji będzie poddana procedurze oceny oddziaływania na środowisko (inwestycyjnej) na odpowiednim etapie realizacji” (ponadto z pierwszego z przywołanych zdań wynika, że część przedsięwzięć, nie będzie wymagać uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach, a tym samym ich oddziaływanie na środowisko może zostać przebadane jedynie na etapie strategicznej oceny oddziaływania na środowisko, bowiem na etapie inwestycyjnym analizowany może być wpływ na obszary Natura 2000, w związku z działem V rozdziału 5 ustawy o oś; nieuprawnione jest sugerowanie (str. 5 Prognozy), że strategiczna ocena oddziaływania na środowisko jest nieodpowiednia dla oceny skutków poszczególnych przedsięwzięć, bowiem służą temu analizy wykonywane w postępowaniu zmierzającym do wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach; wymóg uzyskania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach nie znosi obowiązku rozpoznania oddziaływań, określonych na		Uwzględniono	W oparciu o przesłane przez beneficjentów dane zidentyfikowano przedsięwzięcia, które nie wymagają decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach oraz te które należą do grup potencjalnie i zawsze znacząco oddziałujących na środowisko. Pozwoliło to zmodyfikować wnioski Prognozy. Szczegółowe informacje na temat każdego z projektów zawiera załącznik nr 4 do Prognozy.

Grupa docelowa zgłaszająca uwagę/wniosek/opinię	Nazwa instytucji Pismo (nr, data)	Nr strony	Treść uwagi/wniosku/opinii	Uzasadnienie zgłaszającego uwagę/wniosek/opinię	Uwzględniono / Nieuwzględniono	UZASADNIENIE / UWAGI
			<p>poziomie odpowiednim do posiadanych informacji o elementach przedsięwzięć, na etapie oceny strategicznej.</p> <p>Biorąc pod uwagę powyższe uchybienia, a także skalę działań oraz nieudowodnienie braku znaczącego negatywnego oddziaływania na poszczególne obszary Natura 2000, przedstawiona Prognoza wymaga stosownych uzupełnień.</p>			
			<p>Ponadto pragnę podkreślić, że mankamentem Prognozy są liczne powtórzenia treści, które zwiększają objętość dokumentu, jednak nie wnoszą merytorycznej wartości. Przykładowo: zdanie, którego sednem jest stwierdzenie, że „priorytetem powinna być szczegółowa analiza wariantów lokalizacji przedsięwzięć, omijająca obszary chronione, cenne siedliska przyrodnicze i korytarze ekologiczne i uwzględniająca oddziaływania skumulowane z innymi istniejącymi i planowanymi przedsięwzięciami”, występuję pięciokrotnie, w różnych formach, na str. 32, 36, 79, 80 i 87.</p>		Uwzględniono	Stosowne uzupełnienia przedstawiono w ostatecznej wersji Prognozy.
Organ opiniujący	Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska DOOŚ.TSOOŚ.410.7.2018.TW.2 22.10.2018		<p>W zakresie obszarów objętych ochroną, uzupełnienie Prognozy ograniczono do przedstawienia lokalizacji planowanych inwestycji w odniesieniu do arealu zajmowanego przez konkretną formę ochrony przyrody. Pominięto zidentyfikowanie możliwych zagrożeń dla celów ochrony tych obszarów oraz zaproponowanie adekwatnych środków zapobiegających, minimalizujących oraz kompensujących, o których mowa w art. 51 ust. 2 pkt. 3 lit. a Ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2017, poz.1405, ze zm.; dalej ustawa OOŚ). Z powyższymi zastrzeżeniami koresponduje brak rozstrzygnięcia w zakresie znaczącego negatywnego oddziaływania na obszary Natura 2000, które jest istotne w kontekście art. 55 ust. 2 ustawy OOŚ.</p>		Uwzględniono Częściowo	<p>Wyjaśnienia wymaga fakt, że przytoczony fragment pojawia się w tekście oceniającym komponent (32) i następującym po nim zestawieniu rozwiązań mających na celu zapobieganie, ograniczanie lub kompensację negatywnych oddziaływań (36), które następnie przeniesiono do tabeli rekomendacji możliwych do uwzględnienia w LPS (79) oraz katalogu możliwych działań w zakresie minimalizacji dla beneficjentów (80). Fragment wykorzystano również w tabeli odpowiadającej na pytania badawcze (87). W związku z powyższym wskazane powtórzenie jest logicznym efektem stosowania w rekomendacjach wniosków płynących z przeprowadzonych analiz.</p> <p>Ponownie przeanalizowano skalę i charakter oddziaływań, weryfikując wyniki wcześniejszego bilansu oddziaływań w rozdziale 3.11. Podkreślenia wymaga jednak fakt, iż stwierdzone oddziaływania lub ich brak mają charakter potencjalny, gdyż na podstawie posiadanych danych i informacji (często jedynie przybliżonych lokalizacji i braku dostępu do jakiegokolwiek dokumentacji formalnoprawnej oraz technicznej dotyczącej planowanych w ramach LPS 3.0 projektów) nie było możliwe przeprowadzenie właściwej z punktu widzenia ochrony przyrody oceny która to pozwoliłaby jednoznacznie stwierdzić lub wykluczyć oddziaływanie poszczególnych projektów lub całego dokumentu na środowisko, w tym chronione elementy w ramach sieci obszarów Natura 2000. Co prawda na potrzeby projektu utworzono geobazę będącą podstawą monitoringu i na podstawie analiz typu GIS wskazywano potencjalne konflikty (patrz rozdział 3.1.4 oraz załącznik 4). Podstawowym kryterium analiz było położenie względem obszarów chronionych w tym sieci Natura 2000 utworzonych na mocy Dyrektyw Ptasiej i Siedliskowej. Jednak taka metoda oceny obciążona jest dużym błędem, gdyż bez szczegółowych badań terenowych, trudno przewidzieć jaki jest faktyczny stan fauny i flory w bezpośrednim sąsiedztwie lokalizacji. Co więcej bez danych na temat dokładnego przebiegu i technologii</p>

Grupa docelowa zgłaszająca uwagę/wniosek/opinię	Nazwa instytucji Pismo (nr, data)	Nr strony	Treść uwagi/wniosku/opinii	Uzasadnienie zgłaszającego uwagę/wniosek/opinię	Uwzględniono / Nieuwzględniono	UZASADNIENIE / UWAGI
						nie ma możliwości jednoznacznej oceny jakie skutki środowiskowe mogą być efektem realizacji poszczególnych projektów.
			<p>Odpowiednie analizy powinny zostać wykonane z uwzględnieniem zakazów i celów ochrony poszczególnych form ochrony przyrody, które zostały ustanowione w stosownych aktach prawnych powołujących poszczególne formy ochrony przyrody oraz w aktach prawnych ustanawiających plany ochrony, zadania ochronne oraz plany zadań ochronnych. W analizach powinny zostać uwzględnione również informacje z aktualnych Standardowych Formularzy Danych, a także konkluzje z postępowań administracyjnych prowadzonych w odniesieniu do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko oraz innych przedsięwzięć, które mogłyby znacząco oddziaływać na obszary Natura 2000.</p>		Uwzględniono	<p>Zakazy i cele ochrony poszczególnych form ochrony przyrody, które zostały ustanowione w stosownych aktach prawnych powołujących poszczególne formy ochrony przyrody oraz w aktach prawnych ustanawiających plany ochrony, zadania ochronne oraz plany zadań ochronnych, uwzględnione zostaną w ramach prowadzonego monitoringu.</p> <p>Na potrzeby jego prowadzenia Ministerstwo Energii wystąpi do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska o szczegółowe dane dot. wskazanych w uwadze form ochrony, które zostaną zaimplementowane w geobazie monitoringowej, stanowiącej element przyjmowanego dokumentu. Pozwoli to na identyfikację i minimalizację zagrożeń dla tych elementów na etapie raportowania wdrażania poszczególnych projektów przez Beneficjentów i uszczegóławiania lub zmiany ich lokalizacji. Na tej podstawie Ministerstwo wymagać będzie wskazania jak zidentyfikowane konflikty i zagrożenia zostały rozwiązane na etapie dokumentacji środowiskowej i projektowej przedsięwzięć realizowanych w ramach LPS 3.0.</p>
			<p>Przy analizach dotyczących obszarów Natura 2000, koniecznym jest wskazanie nie tylko samego negatywnego charakteru oddziaływań na przedmioty ochrony obszarów Natura 2000, ale również określenia czy są one znaczące, w rozumieniu art. 3 ust. 1 pkt 17 ustawy ooś. W przypadku braku możliwości określenia, czy realizacja założeń analizowanego dokumentu, może spowodować znaczące negatywne oddziaływanie na obszary Natura 2000, koniecznym jest udowodnienie możliwości spełnienia przesłanek wynikających z art. 34 ustawy o ochronie przyrody.</p> <p>Z uzasadnionych przyczyn określenie wpływu na gatunki i siedliska będące przedmiotem ochrony obszarów Natura 2000 nie może dotyczyć przedsięwzięć o nieustalonej lokalizacji, jednak organ przygotowujący projekt dokumentu powinien, zgodnie z prawem, udostępnić wszelkie posiadane informacje na potrzeby sporządzenia Prognozy.</p> <p>Należało także wziąć pod uwagę możliwość udostępnienia informacji o środowisku na podstawie ustawy ooś, w tym o działaniach mogących wpłynąć na elementy środowiska, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 3 tej ustawy. Prognoza powinna dotyczyć wszystkich działań, które ujęto w zaktualizowanej wersji ocenianego dokumentu.</p>		Uwzględniono Częściowo	<p>Ponownego podkreślenia wymaga fakt, iż stwierdzone oddziaływanie lub ich brak mają charakter potencjalny, gdyż na podstawie posiadanych danych i informacji (często jedynie przybliżonych lokalizacji i braku dostępu do jakiegokolwiek dokumentacji formalnoprawnej oraz technicznej dotyczącej planowanych w ramach LPS 3.0 projektów) nie było możliwe przeprowadzenie oceny która to pozwoliłaby jednoznacznie stwierdzić lub wykluczyć oddziaływanie poszczególnych projektów na środowisko w tym elementy chronione w ramach sieci obszarów Natura 2000. Jak niejednokrotnie podkreślano na potrzeby projektu utworzono geobazę będącą podstawą monitoringu i na podstawie analiz GIS wskazywano potencjalne konflikty. Podstawowym kryterium analiz było położenie względem obszarów chronionych w tym sieci Natura 2000 utworzonych na mocy Dyrektyw Ptasiej i Siedliskowej.</p>

Grupa docelowa zgłaszająca uwagę/wniosek/opinię	Nazwa instytucji Pismo (nr, data)	Nr strony	Treść uwagi/wniosku/opinii	Uzasadnienie zgłaszającego uwagę/wniosek/opinię	Uwzględniono / Nieuwzględniono	UZASADNIENIE / UWAGI
						<p>Jednak taka metoda oceny również obarczona jest dużym błędem, gdyż bez szczegółowych badań terenowych, trudno przewidzieć jaki jest faktyczny stan fauny i flory w bezpośrednim sąsiedztwie lokalizacji, a bez podstawowych danych na temat przebiegu i technologii nie ma możliwości jednoznacznej oceny jakie skutki środowiskowe mogą być efektem realizacji poszczególnych projektów.</p> <p>Dlatego uwzględniając potencjalnie negatywny charakter stwierdzanych oddziaływań w rozdziale 3.1.5 Prognozy dokonano analizy przesłanek, o których mowa w art. 34 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. 2018 poz. 1614).</p>
			W prognozie znajdują się ogólne zapisy dotyczące oddziaływań oraz środków minimalizujących w podziale na kategorie przedsięwzięć. Uwzględniając wskazane w tej oraz poprzedniej opinii zalecenia, co do treści prognozy, zasadne jest uzupełnienie przedstawionych analiz oraz możliwych do zastosowania środków zaradczych lub szczegółowe uzasadnienie, że przedstawienie takich informacji na obecnym etapie nie jest możliwe, bądź zasadne.		Uwzględniono	Uzasadnienie takie zawarto w tekście prognozy w rozdziale 4.2 Prognozy.
			Aktualna pozostaje także uwaga dotycząca charakterystyki oddziaływań. O ile wprowadzono podział na różne, pod względem generowanych oddziaływań, grupy przedsięwzięć, to już specyfikę wpływu według tego podziału opisano wyłącznie w odniesieniu do różnorodności biologicznej (rozdział 3.1). Brak przedstawienia analogicznych charakterystyk w odniesieniu do pozostałych wyróżnionych komponentów środowiska m.in. do wód, gleb.		Uwzględniono	Do rozdziałów oceniających potencjalne oddziaływania na poszczególne komponenty środowiska wprowadzono wnioskowane uzupełnienia w postaci tabel z identyfikacją oddziaływań względem zaproponowanych grup projektów o podobnych charakterystykach oddziaływania.
			W dalszym ciągu nie została zmieniona metodyka zastosowana w tabelach nr 7 oraz 8 Macierz oddziaływania oraz jego istotności dla grup przedsięwzięć ujętych w projekcie LPS 3.0 na poszczególne komponenty środowiska. Nomenklatura ww. tabelach nie pozwala na jednoznaczne zweryfikowanie, czy przewidywane oddziaływanie będzie znaczące czy nie, a oddziaływania przypisane poszczególnym komponentom środowiska w ww. tabelach nie zostały szczegółowo uzasadnione. W tym zakresie opracowanie to nie spełnia również wymogów prognozy wynikających z art. 51 ust. 2 pkt 2 lit. e ustawy ooś.		Uwzględniono	Zgodnie z uwagą zmodyfikowano metodykę identyfikacji i oceny oddziaływań w rozdziale 1.4 i 3.11 Prognozy.
			Wobec zamieszczonego w Prognozie (str. 106) sformułowania, zgodnie z którym „zaproponowano rozszerzenie monitoringu skutków środowiskowych oraz wdrażania całości dokumentu poprzez zaprojektowanie i implementację geobazy, w której będą zbierane i zestawiane informacje dotyczące wszystkich projektów”, ponownie należy zaznaczyć, że geobaza zawiera jedynie cechy techniczne i lokalizacyjne poszczególnych przedsięwzięć. Brak w jej strukturze wskaźników umożliwiających monitorowanie skutków środowiskowych, o których mowa w zacytowanym fragmencie Prognozy, powoduje, że nie może być ona traktowana jako autonomiczne narzędzie służące do analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu, o której mowa w art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. c ustawy ooś.		Uwzględniono	<p>Jak już wcześniej wskazano, na potrzeby prowadzenia monitoringu Ministerstwo Energii wystąpi do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska o szczegółowe dane dotyczących form ochrony przyrody, które zostaną zaimplementowane w geobazie monitoringowej, stanowiącej element przyjmowanego dokumentu.</p> <p>Ponadto zaprojektowana geobaza monitoringowa umożliwi wykorzystanie w środowisku GIS publicznie dostępnych danych ogólnodostępnych portali z</p>

Grupa docelowa zgłaszająca uwagę/wniosek/opinię	Nazwa instytucji Pismo (nr, data)	Nr strony	Treść uwagi/wniosku/opinii	Uzasadnienie zgłaszającego uwagę/wniosek/opinię	Uwzględniono / Nieuwzględniono	UZASADNIENIE / UWAGI
						<p>usługami WMS i WFS (m. in. Geoportal GIOŚ, Geoserwis CORINE Land Cover, Geoserwis Narodowego Instytutu Dziedzictwa ,Geoserwis MIDAS PIG-BIP, Baza danych aPGW), co pozwoli na identyfikację i monitorowanie zagrożeń dla komponentów środowiska na etapie raportowania wdrażania poszczególnych projektów przez Beneficjentów i uszczegóławiania lub zmiany ich lokalizacji na tym etapie. Na tej podstawie Ministerstwo monitorować będzie wskazania jak zidentyfikowane konflikty i zagrożenia zostały rozwiązane na etapie dokumentacji środowiskowej i projektowej przedsięwzięć realizowanych w ramach LPS 3.0.</p> <p>Wprowadzenie tego elementu powoduje, że baza monitoringowa może być traktowana jako autonomiczne narzędzie służące do analizy skutków środowiskowych realizacji postanowień projektowanego dokumentu, o której mowa w art. 51 ust. 2 pkt 1 lit. c ustawy OoŚ. Ponadto wprowadzono obligatoryjne badania wpływu na środowisko skutków realizacji LPS 3.0. w okresie 2 lat od przyjęcia dokumentu LPS 3.0. oraz po zakończeniu realizacji wszystkich projektów. Zakłada się, że wyniki tego badania zostaną przedstawione do wiadomości GDOŚ.</p>
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	Uwaga ogólna do całego dokumentu	Niezbędne jest zweryfikowanie całego dokumentu w zakresie, m.in.: wykorzystanych do opracowania źródeł i ich aktualności oraz aktualnych nazw uczestników rynku.	W dokumencie przywoływane są nieaktualne dane o systemie przesyłowym i nazwy uczestników rynku, np. str. 62-63. Poniżej uwagi szczegółowe.	Uwzględniono	
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	62	Zdanie „ <i>Dystrybucja energii elektrycznej opiera się na sieci przesyłowej, której właścicielem i nadzorcą w Polsce jest spółka PSE Operator.</i> ” powinno brzmieć „ Przesył energii elektrycznej opiera się na sieci przesyłowej, której właścicielem w Polsce jest spółka Polskie Sieci Elektroenergetyczne S.A. (PSE S.A.) ”.	Nazwa spółki PSE Operator nie jest obowiązującą nazwą operatora systemu przesyłowego. Obecnie jest to PSE S.A.	Uwzględniono	
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	62	Fragment „ <i>PSE realizuje zadania operatora systemu przesyłowego w oparciu o posiadaną sieć przesyłową najwyższych napięć, którą tworzą: 242 linie o łącznej długości 13 396 km, w tym: – 1 linia o napięciu 750 kV o długości 114 km, – 74 linie o napięciu 400 kV o łącznej długości 5 340 km, – 167 linii o napięciu 220 kV o łącznej długości 7 942 km, 100 stacji najwyższych napięć (NN) oraz podmorskie połączenie dla prądu stałego 450 kV Polska – Szwecja o całkowitej długości 254 km⁹⁸. Mimo iż</i>	Proszę uaktualnić dane dotyczące systemu, zgodnie z informacjami zawartymi na stronie internetowej www.pse.pl, zakładka dane systemowe: "PSE realizuje zadania operatora systemu przesyłowego w oparciu o posiadaną sieć przesyłową najwyższych napięć, którą tworzą	Uwzględniono	

Grupa docelowa zgłaszająca uwagę/wniosek/opinię	Nazwa instytucji Pismo (nr, data)	Nr strony	Treść uwagi/wniosku/opinii	Uzasadnienie zgłaszającego uwagę/wniosek/opinię	Uwzględniono / Nieuwzględniono	UZASADNIENIE / UWAGI
			<p>ogólna liczba podmiotów mających koncesję na obrót energią elektryczną to ok. 340, to rynek dystrybucyjny podzielony jest między 4 głównych operatorów dystrybucyjnych: Enea, Energa, PGE oraz Tauron. Na terenie Warszawy dystrybucja prowadzona jest przez firmę RWE." zawiera nieaktualne dane.</p> <p>Przypis 98 odnosi się do nieistniejącej strony internetowej. W tym zakresie powinien być odnośnik do „https://www.pse.pl/dane-systemowe/praca-kse/informacje-ogolne/opis-systemu”.</p>	<p>(stan na 1 stycznia 2018 r.): 258 linii o łącznej długości 14 195 km, w tym: 1 linia o napięciu 750 kV o długości 114 km, 93 linie o napięciu 400 kV o łącznej długości 6 326 km, 164 linii o napięciu 220 kV o łącznej długości 7 755 km, 106 stacji najwyższych napięć (NN) podmorskie połączenie 450 kV DC Polska – Szwecja o całkowitej długości 254 km (z czego 127 km należy do PSE S.A.)."</p> <p>Ponadto m.in. nazwa spółki RWE nie jest obowiązującą nazwą spółki.</p>		
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	63	Zdanie „Konieczna jest modernizacja istniejącej infrastruktury elektroenergetycznej, a także jej rozbudowa z uwzględnieniem nowych powiązań transgranicznych (Ełk-Litwa, Białystok-Białoruś, Poznań-Niemcy).” powinno być zmienione na „ Konieczna jest modernizacja istniejącej infrastruktury elektroenergetycznej, a także jej rozbudowa z uwzględnieniem nowych powiązań transgranicznych. ”.	Wskazywane połączenia transgraniczne nie korespondują z aktualnym stanem oraz przyszłymi działaniami rozwojowymi.	Uwzględniono	
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	63	Zdanie „Biorąc pod uwagę planowane lokalizacje elektrowni jądrowej, zapotrzebowanie takie jest największe w północnej części Polski.” powinno brzmieć „Biorąc pod uwagę planowane lokalizacje elektrowni jądrowej, największy rozwój sieci przesyłowych planowany jest w północnej części Polski.”.	Zmiana precyzuje korelację rozwoju sieci przesyłowej z wyprowadzeniem mocy z elektrowni jądrowej.	Uwzględniono	
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	38, 39	Dokument zawiera zapisy mogące wpływać negatywnie na wizerunek PSE S.A. – do usunięcia lub wymagana weryfikacja.	Dokument przywołuje, jako materiały źródłowe, artykuły prasowe, np. „Kwerenda materiałów prasowych wskazuje, że mieszkańcy skarżą się przede wszystkim na brak dialogu i związaną z tym w ich przekonaniu arogancję inwestora, co w efekcie powoduje jeszcze większy opór społeczny. Zgodnie z ich opinią, na etapie konsultacji forsowany jest często tylko jeden wariant realizacji inwestycji.”.	Częściowo uwzględniono	Przytoczone przykłady nie mają na celu oceny konkretnych inwestycji, a jedynie przytoczenie przykładów konfliktów społecznych. W związku z powyższym, w ocenie autorów uprawnione jest powołanie się na wskazany przykład.
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	39	Proszę o usunięcie/przeredagowanie fragmentu: „Konflikty społeczne może też wzmacniać ustawa z 24 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych, która wprowadziła szybszą ścieżkę wyłączenia. Umożliwi	Ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych została uchwalona w celu wsparcia i objęcia	Uwzględniono	Fragment został przeredagowany

Grupa docelowa zgłaszająca uwagę/wniosek/opinię	Nazwa instytucji Pismo (nr, data)	Nr strony	Treść uwagi/wniosku/opinii	Uzasadnienie zgłaszającego uwagę/wniosek/opinię	Uwzględniono / Nieuwzględniono	UZASADNIENIE / UWAGI
			<p><i>ona rozpoczęcie realizacji inwestycji pomimo zakwestionowania przez właścicieli nieruchomości przyznanej rekompensaty. Jest to szerzej opisane w rozdziale dotyczącym wpływu na dobra materialne (4.7)."</i></p> <p>W dokumencie inne specustawy nie są w podobny sposób opisywane.</p>	<p>szczególnym nadzorem enumeratywnie wymienionych w tej ustawie strategicznych inwestycji infrastrukturalnych, umożliwiających m.in. realizację celów nałożonych na Polskę przez Unię Europejską.</p> <p>PSE realizują inwestycje w rozwój elektroenergetycznej infrastruktury przesyłowej z pełnym poszanowaniem prawa własności oraz zasad społecznej odpowiedzialności biznesu. Wykorzystanie przepisów Ustawy z dnia 24 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych jest poprzedzane procesem rokowań, prowadzonych metodą mediacji, w celu pozyskania w sposób polubowny na rzecz Inwestora praw do nieruchomości w zakresie niezbędnym do realizacji i eksploatacji inwestycji.</p>		
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	5	<p>Proszę o doprecyzowanie fragmentu: „Należy pamiętać, iż każda z tych inwestycji będzie poddana procedurze oceny oddziaływania na środowisko (inwestycyjnej) na odpowiednim etapie realizacji. To na tym etapie będą mogły być oceniane faktyczne oddziaływania, a co za tym idzie projektowane szczegółowe rozwiązania minimalizujące.”</p>	<p>Należy doprecyzować czy powyższy zapis oznacza, iż każde zadanie inwestycyjne jest weryfikowane pod kątem konieczności przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko przez Organ (również z uwzględnieniem stosownych opinii), czy zapis odnosi się do stwierdzenia, iż każda z inwestycji wskazanych w LPS będzie poddana procedurze oceny oddziaływania na środowisko. Wskazuje się, iż nie każde zadanie inwestycyjne w ramach wskazanych projektów będzie wymagało przeprowadzenia oceny oddziaływania na środowisko.</p>	Uwzględniono	
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	18	<p>Proszę o przeredagowanie: „Warto zwrócić uwagę na fakt, iż realizacja tych projektów zawartych w LPS, które mogą być realizowane na podstawie Ustawy z 24 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych może stać w sprzeczności do</p>	<p>Wskazuje się, iż ustawa z dnia 24 lipca 2015 weszła w życie 14 dni od ogłoszenia.</p>	Uwzględniono	

Grupa docelowa zgłaszająca uwagę/wniosek/opinię	Nazwa instytucji Pismo (nr, data)	Nr strony	Treść uwagi/wniosku/opinii	Uzasadnienie zgłaszającego uwagę/wniosek/opinię	Uwzględniono / Nieuwzględniono	UZASADNIENIE / UWAGI
			<i>wdrażania Celu 4 Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski. Na kolizję założeń Celu 4 oraz celów dotyczących różnych działań dotyczących wspierania spójności wewnętrznej kraju, budowania przestrzeni dostępnej, konkurencyjnej i bezpiecznej zwracano uwagę już na etapie SOOŚ dla projektu KPZK, wskazując na brak wewnętrznej spójności dokumentu. Po wejściu w życie Ustawy o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych problemy te mogą się znacznie nasilić."</i>	Mając na względzie aktualność obowiązywania ww. ustawy oraz fakt, iż część projektów jest już realizowanych w tym trybie, a także zgodność realizowanych projektów inwestycyjnych z obowiązującymi przepisami prawa, zaleca się przerehabilitować akapit i dostosować w zakresie powyższych wskazań.		
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	22	Podrozdział „Obszary chronione” znajdujący się w Rozdziale 3 „Ocena wpływu skutków realizacji LPS 3.0 na poszczególne komponenty środowiska” (dokładniej – podrozdziale 3.1 „Różnorodność biologiczna” w 3.1.1 „Stan aktualny oraz istniejące problemy ochrony środowiska”) zaleca się rozbudować.	W LPS lokalizacja projektów została wskazana na poziomie NUTS2. Zaleca się rozdział „Obszary chronione” przygotować na nieco większym stopniu szczegółowości aniżeli poziom krajowy. Uwzględniając lokalizację danej inwestycji można przyjąć np.: województwa na jakiej są zlokalizowane, i w oparciu o takie założenia przyporządkować analizowane FOP na daną inwestycję.	Uwzględniono	Uwaga dotyczy przedstawienia lokalizacji planowanych inwestycji na tle form ochrony przyrody, zatem nie może być uwzględniona w rozdziale opisującym stan aktualny środowiska przyrodniczego w Polsce, lecz w części dotyczącej oceny oddziaływania na elementy przyrodnicze.
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	31	Rozdział 3, podrozdział 3.1.2 „Zmiany stanu środowiska w przypadku braku realizacji LPS” – prośba o uzupełnienie zapisów o najwyższych napięciach.	Brak zapisów o najwyższych napięciach tj. liniach i stacjach 400 i 220 kV. Proszę uzupełnić. Uwaga dotyczy się generalnie do całego dokumentu.	Uwzględniono	
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	32	Sugeruje się stosowanie trybu przypuszczającego we fragmencie: „Realizacja projektów przedsięwzięć zawartych w LPS wiązać się będzie z wystąpieniem szeregu negatywnych oddziaływań zarówno na obszary chronione jak i gatunki roślin, zwierząt i grzybów oraz siedliska i korytarze ekologiczne. Ze względu na nieznaną lokalizację większości planowanych przedsięwzięć, nie ma możliwości przeprowadzenia na tym etapie bardziej szczegółowych analiz. Głównymi negatywnymi oddziaływaniami, które wystąpią w czasie realizacji i eksploatacji planowanych przedsięwzięć będą: fragmentacja siedlisk przyrodniczych, bezpośrednie zniszczenie siedlisk, ingerencja w obszary chronione i przedmioty ich ochrony, efekt bariery.”	Sugeruje się używać trybu przypuszczającego np.: "wiązać się może", z uwagi na fakt zróżnicowania przedsięwzięć zawartych w LPS, zarówno pod kątem zajmowanej powierzchni (punktowe, liniowe) oraz zróżnicowania poszczególnych obszarów Polski pod względem bioróżnorodności.	Uwzględniono	
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	33	Sugeruje się stosowanie trybu przypuszczającego we fragmencie: „Biorąc pod uwagę charakter planowanych przedsięwzięć oraz ich skalę, należy się spodziewać, że grupą szczególnie narażoną na negatywne oddziaływania związane z realizacją i eksploatacją wymienionych	Tak, jak w uwadze powyżej, sugeruje się stosowanie trybu przypuszczającego.	Nieuwzględniono	Stwierdzenie nie mówi wprost, że tak jest, lecz, że należy się tego spodziewać.

Grupa docelowa zgłaszająca uwagę/wniosek/opinię	Nazwa instytucji Pismo (nr, data)	Nr strony	Treść uwagi/wniosku/opinii	Uzasadnienie zgłaszającego uwagę/wniosek/opinię	Uwzględniono / Nieuwzględniono	UZASADNIENIE / UWAGI
			<i>projektów będą ptaki."</i>			
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	34	Dodać zapisy do fragmentu: „Wysoka śmiertelność na słupach linii średniego napięcia wynika ze stosowanych konstrukcji, gdzie zwykle łączy się zbieg niekorzystnych rozwiązań zwiększających ryzyko porażenia...”	Dodać zapisy również dotyczące linii NN.	Uwzględniono	
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	34	Proszę o uszczegółowienie zapisu: „Wiąże się to z wycinką różnej szerokości pasa drzew – do 70 m w przypadku linii wysokich napięć. W celu ograniczenia wycinki drzewostanu coraz częściej stosuje się słupy leśne (o węższym pasie koniecznym do wycinki – do 32 m, dzięki zastosowaniu węższego układu przewodów) oraz słupy nadleśne (które utrzymują przewody wysoko nad lasem, ograniczając powierzchnię wycinki lasu jedynie do obszaru dróg dojazdowych i posadowienia słupa).”	Szerokość 70 m odnosi się do linii najwyższych napięć 400 kV (NN). Dla 220 kV - pas wynosi 50 m. Szerokość pasa technologicznego nie jest jednoznaczna z szerokością wycinki drzewostanu. W tym celu wykorzystuje się określone wzory z normy.	Nieuwzględniono	Przytoczony tekst pochodzi z Poradnika wydanego na zlecenie GDOŚ. Wskazuje ogólny zarys oddziaływania. Wskazany jest pas do szerokości 70 m, co jednoznacznie wskazuje, że szerokość ta może być inna.
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	34	Sugeruję usunięcie zdania: „Ponadto, wśród negatywnych oddziaływań często wskazywane są także: wpływ pola elektromagnetycznego oraz hałas.”	Sugeruje się usunąć zdanie, ponieważ brak w tym zakresie konkretnych badań.	Uwzględniono częściowo	Zapis pozostawiano, dodając informację o braku szczegółowych badań w tym zakresie.
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	36	Prośba o przeredagowanie akapitu: „Dla przedsięwzięć polegających na budowie nowej infrastruktury, priorytetem powinna być szczegółowa analiza wariantów lokalizacji przedsięwzięć jeszcze na etapie planowania, omijająca obszary chronione, cenne siedliska przyrodnicze, korytarze ekologiczne i uwzględniająca oddziaływania skumulowane z innymi istniejącymi lub planowanymi przedsięwzięciami. Analizy takie (ocena wstępna) wraz z opinią przyrodniczą powinny stanowić załącznik do KIP.”	Nie ma takiego wymogu zgodnie z ustawą ooś. Dla zadań realizowanych przez PSE S.A. tj. budowa linii 400 i 220 kV o długości powyżej 15 km i budowa nowej stacji obligatoryjne jest wykonanie raportu ooś. Należy zatem przeredagować akapit.	Uwzględniono	
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	36	Sugeruje się zmianę fragmentu: „Przy budowie nowych napowietrznych linii monitoring ornitologiczny powinien być wykonany jeszcze przed rozpoczęciem planowania lub w jego wstępnej fazie.”	Sugeruje się na zmianę w tryb zalecenia.	Uwzględniono	
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	36	Sugeruje się poprawić fragment: „Działania w zakresie modernizacji, przebudowy, rozbudowy istniejącej już infrastruktury elektroenergetycznej należy projektować z uwzględnieniem rozwiązań minimalizujących negatywne oddziaływanie na ptaki, związane z eksploatacją tej infrastruktury, przy współpracy z ornitologiem.”	Wskazuje się, iż nie każda modernizacja, przebudowa, rozbudowa infrastruktury wiąże się z koniecznością wykonywania inwentaryzacji przyrodniczej - ornitologicznej, co jest bezpośrednio uzależnione od planowanego zakresu prac. Dodatkowo, sugeruje się, aby dopisać „...związane z eksploatacją”.	Nieuwzględniono	Aby uwzględnić minimalizację oddziaływań na ptaki modernizowanej, przebudowywanej czy rozbudowywanej infrastruktury, nie musi być wykonywana inwentaryzacja ornitologiczna. Autorzy Prognozy mieli na myśli współpracę z ornitologiem (opinia, konsultacja) w celu doboru odpowiednich rozwiązań technicznych.
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	36	Sugeruje się zmienić fragment: „Należy obligatoryjnie korzystać z katalogu rozwiązań technicznych uwzględniających ochronę ptaków przy planowaniu przebiegu linii energetycznych oraz wykonaniu konstrukcji słupów i innych elementów infrastruktury elektroenergetycznej zawartych w opracowaniu wykonanym na zlecenie Generalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska pn.: „Wpływ napowietrznych sieci	Jeżeli wniosek złożony jest na etapie przed wykonaniem inwentaryzacji przyrodniczej do raportu ooś warunek może być niemożliwy do przedstawienia.	Uwzględniono	

Grupa docelowa zgłaszająca uwagę/wniosek/opinię	Nazwa instytucji Pismo (nr, data)	Nr strony	Treść uwagi/wniosku/opinii	Uzasadnienie zgłaszającego uwagę/wniosek/opinię	Uwzględniono / Nieuwzględniono	UZASADNIENIE / UWAGI
			<i>elektroenergetycznych średniego i wysokiego napięcia, w tym również kolejowych sieci trakcyjnych, na ptaki” (Maniakowski M., Gorczewski A, Kaługa I., Kostusch K., Skakuj M., Wranka-Tomulewicz M., Wuczyński A., Zblewska M., Warszawa 2013 r.). W tym celu należy rozważyć wprowadzenie wymogu dla beneficjentów aby w studium wykonalności projektu wskazać w jaki sposób zostały uwzględnione powyższe wytyczne.”</i>			
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	37	Proponuję zmienić fragment: „W zakresie aspektów zdrowotnych zwrócić uwagę należy także na wpływ promieniowania elektromagnetycznego na stan zdrowia mieszkańców.”	Proponuję zamienić promieniowania elektrometrycznego na pola elektromagnetycznego.	Uwzględniono	
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	37	Należy przeredagować cały akapit zawierający fragment: „Badania poziomu pól elektromagnetycznych w terenie przeprowadzane są między innymi przez WIOŚ. Dla przykładu, pomiary takie przeprowadzone przez WIOŚ we Wrocławiu w latach 2011-2016 wykazały, że w żadnym z przebadanych punktów zlokalizowanych w miejscach dostępnych dla ludności, nie stwierdzono przekroczeń poziomu dopuszczalnego pól elektromagnetycznych, który wynosi 7 V/m. Średnia arytmetyczna wartości zmierzonych poziomów pól elektromagnetycznych w ciągu trzyletniego cyklu pomiarowego (2014-2016) dla terenów w: ☒ centralnych dzielnicach lub osiedlach miast o liczbie mieszkańców przekraczającej 50 tys. wynosi 0,51V/m, co stanowi 7,2% wartości dopuszczalnej, ☒ pozostałych miastach wynosi 0,24 V/m, co stanowi 3,5% wartości dopuszczalnej, ☒ terenach wiejskich wynosi 0,16 V/m, co stanowi 2,3% wartości dopuszczalnej.”	Zwraca się uwagę, iż przytoczony fragment publikacji WIOŚ Wrocław 2014-2016 dotyczy wniosków z przeprowadzonych badań dla zakresu częstotliwości co najmniej od 3 MHz do 3000 MHz. Wartość 7 V/m dotyczy anten nadawczych. Linie elektroenergetyczne mają częstotliwość 50 Hz. Wartości dopuszczalne należy uwzględnić z Rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 30 października 2003 r. w sprawie dopuszczalnych poziomów pól elektromagnetycznych w środowisku oraz sposobów sprawdzania dotrzymania tych poziomów. Należy przeredagować cały akapit i dostosować do analizowanej infrastruktury.	Uwzględniono	
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	38	Sugeruje się usunąć „2x400 kV Kozienice - Oltarze” ze zdania: „Jako przykładowe można wskazać protesty mieszkańców przeciwko liniom najwyższych napięć 2x400kV Kozienice – Oltarzew czy Bydgoszcz Zachód – Piła Krzewina.”	Sugeruje się usunąć z powołanego zdania „2x400 kV Kozienice – Oltarze”, ponieważ brak linii na liście projektów strategicznych.	Uwzględniono	
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	40	Sugeruje się przeredagować fragment: „Rozbudowa terminalu LNG w Świnoujściu wiązać będzie się na etapie realizacji z pracami budowlanymi oraz transportem zasobów niezbędnych do realizacji procesu budowlanego. Skutkować to może wzmożonym ruchem na drogach lokalnych, hałasem oraz zanieczyszczeniem powietrza (zapyleniem), co w pewnej mierze może być odczuwalne dla mieszkańców pobliskich terenów.”	Wymienione negatywne oddziaływania nie są charakterystyczne dla danego przypadku. Przy realizacji wszystkich inwestycji wystąpią tego typu oddziaływania.	Nieuwzględniono	Ze względu na punktowy charakter inwestycji, czasochłonność jej realizacji, a także unikalność i złożoność projektu, negatywne oddziaływania na etapie realizacji inwestycji mogą być bardziej uciążliwe dla ludzi, niż w przypadku innych inwestycji (np. liniowych, które nie koncentrują lokalnie swojego negatywnego oddziaływania)

Grupa docelowa zgłaszająca uwagę/wniosek/opinię	Nazwa instytucji Pismo (nr, data)	Nr strony	Treść uwagi/wniosku/opinii	Uzasadnienie zgłaszającego uwagę/wniosek/opinię	Uwzględniono / Nieuwzględniono	UZASADNIENIE / UWAGI
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	40	Proszę o zredagowanie fragmentu biorąc pod uwagę brak linii NN: „Inwestycje związane z budową, rozbudową, przebudową, modernizacją stacji elektroenergetycznych oraz sieci wysokiego napięcia budowę, modernizacją i przebudową gazociągów (z obiektami związanymi) oraz budowę, rozbudową podziemnych magazynów gazu oraz rozbudową terminalu LNG w Świnoujściu, na etapie ich eksploatacji, cechują się pośrednim pozytywnym oddziaływaniem na społeczeństwo poprzez zwiększenie gwarancji dostawy energii do gospodarstw domowych. Z racji skali tych inwestycji (elementy infrastruktury, do których nie realizowane są bezpośrednie przyłącza do odbiorców indywidualnych) nie mają one bezpośredniego oddziaływania na ludzi. Potencjalne oddziaływanie pola elektromagnetycznego sieci wysokiego napięcia na stan zdrowia ludzi zależy od dokładnej lokalizacji sieci względem miejsc przebywania ludności.”	Brak linii NN tj. 220 i 400 kV	Uwzględniono	
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	41	Proszę zmienić „promieniowania” na „pola” w zdaniu: „W procesie SOOS dla LPS 1.3, autorzy opracowania stwierdzili, że możliwe negatywne oddziaływania na ludzi związane mogą być z emisją hałasu, promieniowania elektromagnetycznego...”	Proszę stosować zapis pola elektromagnetyczne, nie promieniowanie elektroenergetyczne.	Uwzględniono	
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	50	Proszę o uzupełnienie fragmentu: „W trakcie funkcjonowania infrastruktury stacji elektroenergetycznych oraz sieci średniego, niskiego i wysokiego napięcia nie ma spodziewanych bezpośrednich oddziaływań negatywnych związanych z emisją zanieczyszczeń do powietrza.”	Brak informacji o stacjach najwyższych napięć tj. 220 i 400 kV.	Nieuwzględniono	Autor odnosił się do wszystkich stacji, bez rozróżniania których napięć dotyczą.
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	53	Proszę o doprecyzowanie: „Przepisy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym nie są uwzględniane podczas planowania lokalizacji niektórych publicznych inwestycji ponadlokalnych. Inwestycje te lokalizowane są na podstawie tzw. spec-staw, a co za tym idzie decyzji administracyjnych. Ustawa z dnia 24 lipca 2015 r. o przygotowaniu i realizacji strategicznych inwestycji w zakresie sieci przesyłowych, zwana dalej spec-ustawą przesyłową, oraz Ustawa z dnia 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu, zwana dalej spec-ustawą terminalową, mające zastosowanie w przypadku oceny niniejszego dokumentu, wskazują przypadki, w których nie ma konieczności uwzględniania przepisów planistycznych.”	Każdorazowo, zarówno dla inwestycji realizowanych trybem specustawy lub nie, istnieje konieczność uzyskiwania decyzji administracyjnych. Należy doprecyzować lub przededagować.	Uwzględniono	
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	58	Proszę poprawić zdanie: „Elementem krajobrazu są także zabytki, opisane szczegółowo w rozdziale 4.7 a na jego jakość wpływa także ład przestrzenny szerzej omówiony w	Błędne odwołanie do rozdziałów powinno być 3.7 oraz 3.5.	Uwzględniono	

Grupa docelowa zgłaszająca uwagę/wniosek/opinię	Nazwa instytucji Pismo (nr, data)	Nr strony	Treść uwagi/wniosku/opinii	Uzasadnienie zgłaszającego uwagę/wniosek/opinię	Uwzględniono / Nieuwzględniono	UZASADNIENIE / UWAGI
			<i>rozdziale dotyczącym powierzchni ziemi (4.5)."</i>			
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	59	Dodać do zdania „najwyższego i...”: „Z kolei działania związane z budową, rozbudową, przebudową i modernizacją stacji elektroenergetycznych oraz sieci wysokiego napięcia...”	Uzupełnić fragment, dodać „najwyższego i...”, żeby powstało: „sieci najwyższego i wysokiego napięcia...”.	Uwzględniono	
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	60	Propozycja zapisania akapitu w formie zalecenia: „Minimalizacja negatywnego oddziaływania na środowisko jest możliwa przede wszystkim na etapie projektowania lokalizacji i przebiegu inwestycji. Należy w tym celu wykorzystywać nowoczesne narzędzia wspierające podejmowanie decyzji w tym zakresie, takie jak analizy wizualnego oddziaływania na otoczenie (Visual Impact Assessment). Pozwalają one na określenie i ocenę "wyglądu krajobrazu zabudowanego bądź naturalnego i terenów miejskich w wyniku zmiany, która może być pozytywna (ulepszenie) lub negatywna (pogorszenie). (...) Ocena ta obejmuje wyraźną zmianę topografii geologicznej oraz wszelkie inne przeszkody, takie jak budynki czy mury, które zasłaniają krajobraz naturalny oraz zakłócają jego harmonię.”	Proponuję zapisać akapit w formie zalecenia. Sugeruję doprecyzować, jakie dokumenty można użyć przy twierdzeniu analizy wizualnej.	Uwzględniono	
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	61	Proszę o zweryfikowanie liczby obiektów: „Na obszarze Polski zlokalizowane są 32 obiekty wpisane na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO...”	Zgodnie z danymi Polskiego Komitetu ds Unesco na listę wpisane jest 15 obiektów - proszę zweryfikować.	Uwzględniono	
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	61	Proszę o sprawdzenie czy dane z podanego fragmentu są aktualne: „Na obszarze Polski zlokalizowane są 32 obiekty wpisane na listę Światowego Dziedzictwa UNESCO, 102 pomniki historii (uwzględniające budownictwo obronne, dzieła architektury i budownictwa, krajobrazy kulturowe, pola bitew, układy urbanistyczne, zabytki archeologiczne, zabytki techniki, zabytkowe parki i ogrody, zespoły rezydencjonalne oraz zespoły sakralne i sepulkralne), 71041 zabytki nieruchome oraz 7628 zabytki archeologiczne (głównie w województwach: dolnośląskim – 1469, oraz opolskim – 1203).”	Proszę podać rok dla jakiego przedstawione zostały dane, ilości zabytków mogą ulegać zmianom.	Uwzględniono	
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	69	Proszę wziąć pod uwagę warunki dla zaprojektowania linii NN: „W celu zwiększenia odporności elementów infrastruktury na zmienne warunki atmosferyczne, w miejscach szczególnie narażonych na występowanie wiatrów huraganowych, zaleca się zastosowanie rozwiązań elektroenergetycznej linii kablowej zamiast linii napowietrznych. W przypadku przeprowadzania projektów dotyczących infrastruktury o charakterze liniowym, przebiegającej przez różne rejony na terenie całego kraju należy zwrócić szczególną uwagę na, istotną w niektórych przypadkach,	Wskazuje się, iż linie najwyższych napięć powinny być zaprojektowane w sposób zapewniający prawidłową jej pracę w warunkach odpowiadających strefie obciążeń wiatrem oraz strefie obciążeń oblodzeniem. Strefy te uwzględniają uwarunkowania klimatyczne danego regionu. Stosując odpowiednie współczynniki ww. parametrów zapewnią się prawidłową pracą. W	Nieuwzględniono	Wskazane zalecenie nie jest sprzeczne z uwagą zgłaszającego. Autorzy zwracają jedynie uwagę na konieczność uwzględnienia najnowszych danych wynikających z postępujących zmian klimatu, a więc zwiększonej intensywności i siły zjawisk pogodowych.

Grupa docelowa zgłaszająca uwagę/wniosek/opinię	Nazwa instytucji Pismo (nr, data)	Nr strony	Treść uwagi/wniosku/opinii	Uzasadnienie zgłaszającego uwagę/wniosek/opinię	Uwzględniono / Nieuwzględniono	UZASADNIENIE / UWAGI
			<i>lokalną zmienność klimatu, która może być indukowana przez czynniki o regionalnej lub lokalnej skali oddziaływania. W celu lepszego rozpoznania lokalnych dla inwestycji właściwości klimatu, przed rozpoczęciem realizacji zadań, powinno być przeprowadzane modelowanie klimatyczne, oparte na przykład na metodach downscalingu statystycznego. Posiadanie wyników modelowania dla skali regionu może usprawnić i wspomóc proces decyzyjny dotyczący wyboru technologii, materiałów oraz przygotowywania realizowanej infrastruktury na realne zagrożenie wynikające ze skutków zmian klimatu na rozpatrywanym obszarze z uwzględnieniem właściwych mu uwarunkowań."</i>	przypadku konieczności linie elektroenergetyczne są kablowane na wprowadzeniach do stacji lub w miastach.		
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	69	Proszę poprawić odwołanie do rozdziału we fragmencie: <i>„Podobnie jak w przypadku pozostałych komponentów, szczegółowej analizie stanu zasobów naturalnych w Polsce dokonano w rozdziale 4.4 Prognozy przygotowanej dla LPS w wersji 1.3.”</i>	Błędne odwołanie do rozdziału	Nieuwzględniono	Odwołanie jest prawidłowe. Zgodnie z przypisem odwołano się do poprzedniej wersji Prognozy, tj. dla wersji LPS 1.3.
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	73	Sugeruje się zmniejszyć rodzaj oddziaływania przy zabytkach w pierwszym wierszu Tabeli nr 5 pt. <i>„Macierz oddziaływania oraz jego istotność dla grup przedsięwzięć ujętych w projekcie LPS 3.0 na poszczególne komponenty środowiska (etap realizacji)“.</i>	Przy zabytkach (stacje, linie NN, WN) sugeruje się zmienić rodzaj oddziaływania - na oddziaływanie o mniejszym znaczeniu. Bezpośrednia ingerencja w ten komponent jest nieporównywalnie mniejsza aniżeli np.: w bioróżnorodność, glebę.	Uwzględniono	
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	79	Proszę o doprecyzowanie fragmentu: <i>„Wykorzystanie Systemów Informacji Geograficznej (GIS) oraz analityki biznesowej pozwala na dostarczenie cennych informacji, bez których trudne jest skuteczne planowanie inwestycji. Analizy takie (ocena wstępna) wraz z opinią przyrodniczą powinny stanowić element studium wykonalności każdego z dofinansowanych projektów.”</i>	Wskazuje się, aby doprecyzować, iż opinia przyrodnicza na etapie studium wykonalności, dotyczy analizy FOP w ujęciu lokalizacyjnych, nie stanowi natomiast analizy wykonanych badań terenowych, gdyż etap przeprowadzenia inwentaryzacji przyrodniczej obejmuje późniejszy proces inwestycyjny.	Uwzględniono	
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	80	Proszę o poprawienie zdania: <i>„Prowadzenie prac związanych z wycinką drzew poza okresem lęgowym ptaków.”</i>	Wycinka drzew i krzewów dopuszczona jest również na odcinkach mniej wrażliwych przyrodniczo w okresie lęgowym, ale pod nadzorem ornitologa.	Uwzględniono	
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	80	Rekomenduję zmianę sformułowania na zalecenie oraz zmodyfikowanie zapisu: <i>„W odniesieniu do infrastruktury punktowej (jak np. transformatory) należy stosować zieleń izolującą, która sprzyja integracji infrastruktury z otoczeniem.”</i>	Rekomendacja powinna być sformułowana w formie zalecenia. Wskazuje się, iż zastosowanie zieleni izolującej na istniejącym obiekcie elektroenergetycznym może być utrudnione lub niemożliwe. Działanie to może być brane pod uwagę, gdy	Uwzględniono	

Grupa docelowa zgłaszająca uwagę/wniosek/opinię	Nazwa instytucji Pismo (nr, data)	Nr strony	Treść uwagi/wniosku/opinii	Uzasadnienie zgłaszającego uwagę/wniosek/opinię	Uwzględniono / Nieuwzględniono	UZASADNIENIE / UWAGI
				<p>uwarunkowania terenowe i techniczne będą temu sprzyjały.</p> <p>Na terenie stacji, której elementem jest m.in. transformator nie ma możliwości dokonania nasadzeń dla zieleni izolującej. Dokonanie takich nasadzeń na granicy stacji może wiązać się z koniecznością pozyskania dodatkowego terenu dla dokonania tych nasadzeń. Dodatkowo należy mieć na uwadze, że ze względu na wprowadzenia linii do stacji nie zawsze jest możliwe dokonanie nasadzeń. Proszę zmodyfikować zapis.</p>		
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	80	Proszę o zmianę zdania: „ <i>Przy budowie nowych napowietrznych linii monitoring ornitologiczny powinien być wykonany jeszcze przed rozpoczęciem planowania lub w jego wstępnej fazie.</i> ”	Monitoring ornitologiczny wykonywany może być na etapie przygotowania inwestycji, przed złożeniem wniosku o wydanie decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach. Nie można wykonać monitoringu ornitologicznego przed rozpoczęciem planowania, gdyż to na etapie koncepcji powstają założenia lokalizacyjne w ujęciu samych połączeń sieciowych.	Uwzględniono	
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	81	Powtórzona uwaga o treści: „ <i>Należy ograniczać do minimum wycinki drzew i krzewów, a planowane przecinki w przypadku dużych połaci terenów zadrzewionych muszą uwzględniać fakt, iż drzewa które będą stanowić nową skrajnię lasu nie będą odporne na gwałtowne wiatry z tego względu iż ich system korzeniowy nie wykształcił takiej odporności. Wszelkie prace związane z wycinką drzew należy prowadzić poza okresem lęgowym ptaków...</i> ”	Powtórzenie uwagi dotyczącej terminu wycinki drzew.	Nieuwzględniono	Zgodnie z przepisami, wycinkę należy prowadzić poza sezonem lęgowym ptaków. Ewentualne odstępstwa ustalone są indywidualnie na etapie OOS dla konkretnej inwestycji.
Beneficjenci	PSE S.A. Przekazane przez ME 18.09	81	Proszę o doprecyzowanie zdania: „ <i>Konieczne jest zapewnienie odpowiedniej widoczności sieci energetycznych celem uniknięcia negatywnych oddziaływań na ptaki.</i> ”	Dlatego też, po wykonanych badaniach ornitologicznych wskazuje się przęsła, na których montuje się ostrzegacze dla ptaków. Zaleca się, iż wskazanie dotyczy przewodów. "Widoczność" linii może w tym ujęciu być źle zrozumiana (zgodnie ze wcześniejszymi rekomendacjami słupy powinny mieć kolor neutralny/nieagresywny).	Uwzględniono	
Beneficjenci	PSE S.A.	82	Proszę o poprawienie fragmentu: „ <i>W celu zwiększenia</i>	Generalnie dla linii 400 i 220 kV	Uwzględniono	

Grupa docelowa zgłaszająca uwagę/wniosek/opinię	Nazwa instytucji Pismo (nr, data)	Nr strony	Treść uwagi/wniosku/opinii	Uzasadnienie zgłaszającego uwagę/wniosek/opinię	Uwzględniono / Nieuwzględniono	UZASADNIENIE / UWAGI
	Przekazane przez ME 18.09		<i>odporności elementów infrastruktury na zmienne warunki atmosferyczne, w miejscach szczególnie narażonych na występowanie wiatrów huraganowych, zaleca się zastosowanie rozwiązań elektroenergetycznej linii kablowej zamiast linii napowietrznych.</i>	takich rozwiązań się nie stosuje, na co wskazano już w uwagach do dokumentacji.		
Beneficjenci	Enea Operator Przekazane przez ME 18.09	Str. 85 Prognozy oraz Zał. Nr 3 do Prognozy oddziaływania na środowisko	Konceptcja geobazy - w dokumencie wskazano, że elementem monitoringu będzie prowadzenie cyklicznych ewaluacji LPS 3.0 (ex-ante, interim i ex-post) w ramach których możliwa byłaby aktualizacja danych zgromadzonych w geobazie przez wykonawcę ewaluacji na podstawie danych dostarczanych przez beneficjentów. Należy wskazać, że zakres danych, które mają być przekazywane cyklicznie przez beneficjentów wskazany w załączniku nr 3 do Prognozy obejmuje dokumenty i informacje przekazywane IP/IW przez beneficjentów w ramach dokumentacji aplikacyjnej, wniosków o płatność oraz bieżącego monitorowania realizacji projektów.	Wskazany w załączniku nr 3 do Prognozy zakres obejmuje dokumentację formalno-prawną niezbędną do prowadzenia robót budowlanych, projekty techniczne oraz szczegółowe informacje na temat postępów w realizacji projektów. Ww. dokumenty przekazywane są IP/IW na bieżąco w ramach monitorowania realizacji projektu, m.in. wraz z wnioskami o płatność, w ramach prowadzonych kontroli realizacji projektów, a także jako załączniki do dokumentacji aplikacyjnej. Na tej podstawie planowana do utworzenia geobaza może być na bieżąco aktualizowana. W związku z powyższym nie istnieje potrzeba odrębnego pozyskiwania danych dotyczących postępu realizacji projektów na cele aktualizacji przedmiotowej geobazy. Jednocześnie należy podkreślić, że ww. dokumenty i informacje mogą stanowić tajemnicę przedsiębiorstwa, a ich przekazywanie podmiotom spoza instytucji wskazanych w systemie wdrażania może wymagać uprzedniego stworzenia odpowiednich ram prawnych zapewniających bezpieczeństwo przekazywanych danych.	Uwzględniono	

* Tabela zawiera uwagi i wnioski składane w trakcie postępowania z udziałem społeczeństwa w ramach strategicznej oceny oddziaływania na środowisko projektu dokumentu wraz z projektem prognozy OOS dla aktualizowanego dokumentu „Lista projektów strategicznych dla infrastruktury energetycznej, w ramach dokumentu Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko 2014-2020, stanowiącego „Project pipeline” dla sektora energetyki w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014-2020”, wersja 3.0 (zwanego dalej LPS 3.0). W przypadku przesłania uwag, wniosków pocztą tradycyjną uwzględniona została data wskazana na stemplu pocztowym; w przypadku faksu – data wskazana przez urządzenie, w przypadku poczty elektronicznej data wysłania wiadomości). Zgodnie z art. 41 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz.U. 2017 poz. 1405) uwagi i wnioski złożone po 17.09.2018 r. pozostawia się bez rozpatrzenia.

6. Propozycje dotyczące metod i częstotliwości przeprowadzania monitoringu skutków realizacji postanowień dokumentu

Zgodnie z art. 51.2.c ustawy OOS Prognoza zawiera propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzania. Zawarte poniżej propozycje dotyczące metod i częstotliwości obligują Ministerstwo Energii do realizacji jego postanowień (wg art. 55.5 OOS). Zakres monitoringu doprecyzowany został również treścią opinii GDOŚ (DOOS.TSOOS.411.3.2018.JP z dnia 9.04.2018):

„Propozycje w zakresie metod monitoringu skutków realizacji zadań wynikających z Project Pipeline powinny być opracowane tak, by pozwoliły na zbadanie rzeczywistych skutków środowiskowych realizacji postanowień tego dokumentu, w tym na określenie, czy właściwie oceniono skalę i zasięg oddziaływania na środowisko (z uwzględnieniem obszarów Natura 2000) poszczególnych działań oraz na ocenę skuteczności zaproponowanych działań minimalizujących.”

Powyższe zapisy wskazują na konieczność określenia skutecznego, a zarazem dostępnego narzędzia monitorowania natężenia rzeczywistych skutków realizacji rozpatrywanych projektów na środowisko w ujęciu łącznym.

Podkreślić należy, iż dla pierwszej wersji LPS określono już metody oceny skutków oddziaływania na środowisko, opisane w rozdziale 8 Prognozy z roku 2014. Zaproponowano w niej podwójne podejście:

- efektów w skali całej Polski oraz
- efektów w skali regionalnej i lokalnej.

Zaproponowano by ocena efektów w skali całego kraju była oparta na systemie Państwowego Monitoringu Środowiska oraz sumarycznych efektach z realizacji poszczególnych wskaźników określonych w dokumencie Project Pipeline oraz w Prognozie. Jednak zastrzeżono, że monitoring w skali całego kraju obejmie też rezultaty wszystkich działań podejmowanych w Polsce. W tej sytuacji zaproponowano, w przypadkach pogorszenia stanu jakiegokolwiek elementu środowiska dokonać analizy przyczyn i określenia, czy nie wynika to z realizacji dokumentu Project Pipeline.

Natomiast w monitoringu skutków realizacji Polityki energetycznej zalecono wykorzystanie ocen dokonywanych przez Europejską Agencję Środowiska i nawiązywanie do podanych wskaźników w ocenie stanu środowiska przedstawionych w Prognozie.

Do monitoringu realizacji LPS zaproponowano następujące wskaźniki:

- redukcję emisji gazów cieplarnianych,
- redukcję emisji innych zanieczyszczeń powietrza (pyłów PM10 i PM2,5, NO2, B(a)P)
- wzrost produkcji energii z OZE,
- oszczędności energii uzyskane w wyniku działań na rzecz podniesienia efektywności energetycznej przemysłu,
- wskaźniki wydobycia surowców energetycznych,

W Prognozie skonkludowano, iż wyniku realizacji dokumentu Project pipeline wskaźniki te powinny mieć tendencje pozytywne. Zalecono by w skali regionalnej i lokalnej monitoring realizacji dokumentu był oparty, przede wszystkim, na wojewódzkich raportach na temat stanu środowiska opracowywanych przez wojewódzkich inspektorów oraz monitoringu inwestycji, które podlegać będą procedurze OOŚ.

Wskazano iż monitoring ten powinien także być oparty na wyżej wymienionych wskaźnikach, ale także obejmować wszystkie inne elementy środowiska, w tym szczególnie przyrody. Zastrzeżono jednak, że zmiany w przyrodzie zachodzą wolno i efekty niektórych przedsięwzięć mogą wystąpić z dużym opóźnieniem, dlatego warto przy realizacji poszczególnych przedsięwzięć, wymagających oceny oddziaływania na środowisko, rozważyć, aby w monitoringu przyrodniczym, możliwość wystąpienia zmian była badana wyprzedzająco na podstawie już pierwszych sygnałów.

Zbieranie i analiza informacji wskazanych w prognozie dla LPS 1.3 może i powinna być kontynuowana, jednak w ramach aktualnie przeprowadzonego postępowania SOOŚ, w oparciu o przekazane przez beneficjentów dane przygotowano nowe narzędzie służące do monitorowania skutków realizacji LPS 3.0 - geobazę zawierającą informacje o:

- lokalizacji lub przebiegu przedsięwzięć,
- rodzaju przedsięwzięć,
- przeprowadzonych ścieżkach środowiskowych i posiadanych decyzjach,
- stopniu zaawansowania przedsięwzięć,
- faktycznych lub planowanych terminach rozpoczęcia/zakończenia,
- wartości projektu,
- zakładanych wskaźnikach realizacji,
- liczbie przyznanych punktów rankingowych.

Zaprojektowana geobaza umożliwi wykorzystanie w środowisku GIS publicznie dostępnych danych ogólnodostępnych portali z usługami WMS i WFS (m. in. Geoportal GIOŚ, Geoserwis CORINE Land Cover, Geoserwis Narodowego Instytutu Dziedzictwa, Geoserwis MIDAS PIG-BIP, Baza danych aPGW), co pozwoli na identyfikację i monitorowanie zagrożeń dla komponentów środowiska na etapie raportowania wdrażania poszczególnych projektów przez Beneficjentów. Ponadto w wyniku przeprowadzonych uzgodnień Ministerstwo Energii wystąpi do Generalnego Dyrektora Ochrony Środowiska o szczegółowe dane dot. form ochrony przyrody, w szczególności obszarów Natura 2000, które zostaną zaimplementowane w geobazie.

Geobazę sporządzono w oparciu o oprogramowanie ArcGIS Desktop firmy ESRI. Środowisko ESRI ArcGIS pozwala m.in. na:

- operacje w tablicy atrybutowej (obliczanie, sumaryzacja, łączenie tablic, edycja, usuwanie oraz wprowadzanie danych),
- wizualizacja (symbolizacja, klasyfikacja) warstw danych przestrzennych,
- selekcja atrybutowa oraz na podstawie relacji przestrzennych,
- wyświetlanie zgromadzonych danych i informacji z usług WMS w celu identyfikacji ewentualnych konfliktów środowiskowych.
- analizę danych przestrzennych m. in. identyfikowanie ryzyka kumulowania się oddziaływań w czasie i przestrzeni.

Brak odpowiedzi od niektórych beneficjentów w zakresie danych o projektach powoduje, iż w załączonej geobazie wciąż znajdują się pewne braki. Dlatego przewiduje się o wprowadzenie obligatoryjnego obowiązku aktualizowania danych zgromadzonych w bazie przez beneficjentów o realizowanych przez nich projektach ujętych w LPS z częstością dostosowaną do potrzeb Ministerstwa. Beneficjenci obowiązani są przekazywać szczegółowe informacje na temat postępów w realizacji projektów w ramach monitorowania ich realizacji, m.in. wraz z wnioskami o płatność. Na tej podstawie geobaza będzie na bieżąco aktualizowana.

Załączona geobaza stanowić będzie źródło danych, które powiązane z możliwościami oprogramowania GIS pozwoli nie tylko na monitorowanie skutków i ewentualnych konfliktów środowiskowych podczas realizacji projektów, lecz również ryzyka ich kumulowania się w czasie i przestrzeni, pozwalając na adekwatne działania Ministerstwa. Stanowić również będzie wygodne narzędzie do prowadzenia monitoringu stopnia realizacji i osiągnięcia zakładanych wskaźników realizacji projektów.

Elementem monitoringu powinno być również prowadzenie cyklicznych ewaluacji LPS 3.0 (ex-ante, interim i ex-post), w ramach których możliwa byłaby ewentualna dodatkowa aktualizacja danych zgromadzonych w geobazie. Dodatkowo założono obligatoryjne zbadanie wpływu na środowisko skutków realizacji LPS 3.0. w okresie 2 lat od przyjęcia dokumentu LPS 3.0. oraz po zakończeniu realizacji wszystkich projektów. Wyniki tego badania zostaną przedstawione do wiadomości Generalnemu Dyrektorowi Ochrony Środowiska.